National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1069.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 66 (3179) XXXIV aastakäik | Neljapäeval, 5. septembril 1985 — Thursday, September 5, 1985 | Üksiknumbri hind 70 senti

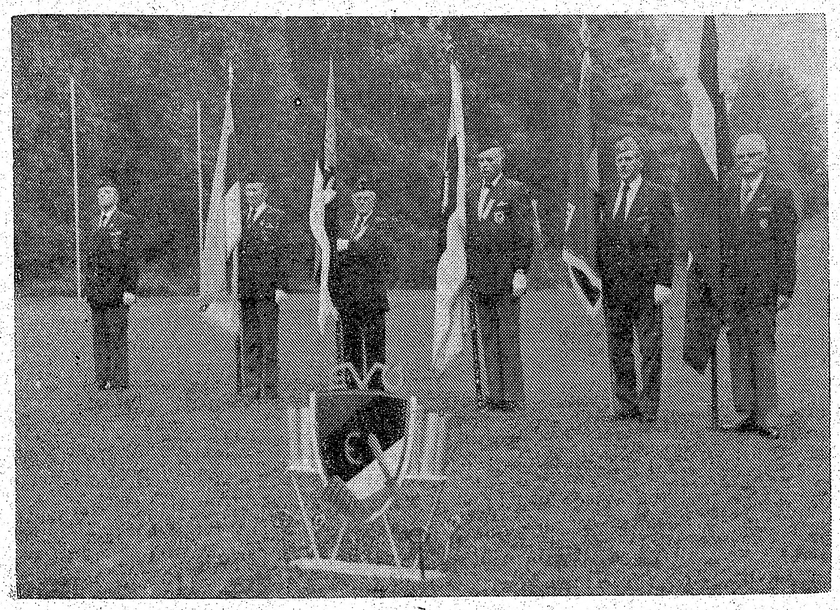

Hamiltoni, Toronto, Michigani, Leedu Kaitseliidu ja Läti Düüna kotkaste lipud Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste VII Suvepäeval Seedriorul. Foto: Tommy Tomson

„Tule ja võitle selle eest, mis meilt võeti!"

Seitsmendad Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste suvepäevad Seedriorus

Laupäev, 24. aug. oli ühiseks pidupäevaks Toronto ja Hamiltoni Võitlejate Ühingutele, kuna toimusid 7. P.-Am. E. Sõjameeste suvepäevad Seedriorus. Taevataat polnud eriti rõõmsapalgeline hommikupoolel, kui võitlejad oma külalistega trotsides vihma, jõudsid Seedriorule, kus oli isegi pisut päikesepaistet ja mõnusalt soe. Osavõtjaid oli 150.

Kogunemine algas kell 10 hommikul, veerand tundi hiljem oli lasketiirul kibe pagutamine. Korraldamine oli J. Reinoja vilunud kätes, abilisteks E. Tiilen ja C. Rajamets.

Kuiva ja sooja ilma tõttu toimus aktus mälestusmärkide väljakul, kus avasõna ütles HEVÜ esimees A. Jurs, mainides et ESTO-84-ndal võeti vastu otsus,

määrata 10. august Eesti Rahva Vabadusvõitluse päevaks, tähistades kõikide väeosade võidukaid võitlusi.

Nende mälestamisel on meiega ühinenud ka läti ja leedu ühingute esindajad. Järgnes lippude defilee A. Voode juhtimisel, kus olid esindatud Michigani EVÜ, Toronto ja Hamiltoni EVÜ, samuti leedu ja läti sõjaveteranid.

Palvuse pidas auväärne piiskop K. Raudsepp lausudes et sõdurite juures pole ateiste. Kui elu on rahulik, ei tule sageli Jumal meeldegi, kui aga seistakse surmaga vastamisi, tunnetab inimene oma Loojat väga lähedalt. Olles sõjameeste keskel on mul hea meel, et nende meeste südames polnud kahtlust ega Jumala kartmatust. Auväärne on see, kes seisab lähedal oma Loojale. Sõdur aga hindab elu ülimat väärtust Jumalat, kes annab teada meile, et ta ei taha, et olete orjad. Õpetan teid käima ja seisma püstipäi! Eesti sõdur on seisnud mitmes ohus ja kaotuste keskel — püstipäi, võideldes oma kodu ja rahva eest. Neile meestele kuulub meie tänu, kes langesid, kuid ka neile, kes said Jumala abil tervena välja, et elada oma rahva seas vabal maal. Ta tänas möödunu eest ja palus õnnistust tulevastele päevadele.

„Jää ikka meie võitlejate ja kannatava rahva juurde, saada meid vastu päevale, mil saame jälle käia püstipäi oma vabal kodumaal" lõpetas piiskop oma palvuse.

A. Jurs tänas piiskoppi jutluse eest, samuti läti ja leedu esindajaid, kes aitasid muuta kokkutuleku pidulikumaks. Mõeldes tänus langenuile, asetasid J. Reinoja, E. Lember ja Evi Moks II maailmasõja sangarite ning E. Lindaja, A. Tooming ja Kathe Lember mälestussambale lilled.

Aktusekõnes Aksel Salumets nentis, et suvepäevad on pidupäevadeks, mälestuste värskendamiseks ja lühemaks nõupidamiseks, mitte pikemateks aruteludeks. Esimesena puudutas kõneleja kodumaa külastamist. Olles teadlik, et paljude silmis on see ebapopulaarne teema, aga vanaks jäänud sõdurile ei saa seda akti kuidagi õigustada. Olles kuulnud hulgaliselt põhjusi, miks sinna võib minna, ei pidanud kõneleja neist ühegi rahuldavaks.

Ta peab pühaks oma mälestusi vanadest eesti taludest, vabadest ja tugevaist põllumeestest ning austab neid nagu nad olid. Ta ei austa oma vaenlast, kes võttis meilt kodu.

Järgmisena olid kõne all sõjakurjategijad, mis on mõnes ringkonnas ja organisatsioonis primaarseks probleemiks. Kommunism tahab sellise aktsiooniga meid kahjustada ja ka suudab kui ise sellest nii paju räägime ja pikapeale isegi uskuma hakkame, teeme olematusest tondi. Et me sõdurid olime ja oma südames veel praegugi oleme, ei ole kellelegi saladus. Eestlaste osas aga sõjakurjategijaid vastavalt juutide salaluure definitsioonile küll ei ole. Kui keegi eestkosteid sõdurite heaks, kes võitlesid, tahab korraldada, siis teevad seda võitlejad iseendid nagu 40 aasta eest.

Sõjameeste tulevikuplaane ja ülesandeid arutledes ütles kõneleja,

(Järg lk. 8)

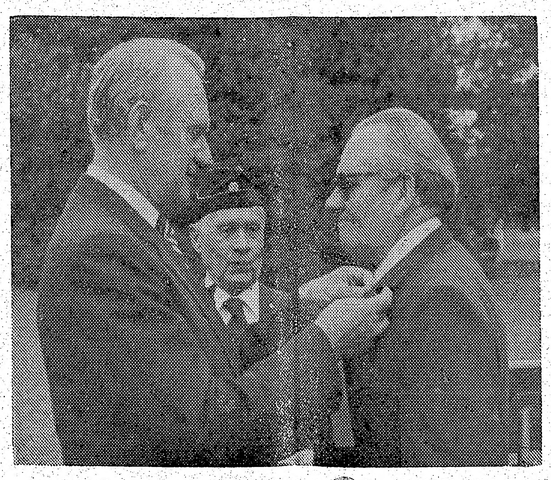

Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo kinnitamas Endel Rubergile rinnale Eesti Võitlejate Ühingute teeneteristi, keskel Ülemaailmse Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees August Jurs. Foto: Tommy Tomson

Weinberger sooviks suuremaid sõjalisi kulutusi

Viimaseks tagasilöögiks uue õhukaitsekahuri valmistamise seismapanek

WASHINGTON — USA kaitseminister Caspar Weinberger väljendas oma seisukohti 1. oktoobril algava uue eelarveaasta kaitsekuludele ettenähtud summade osas, et ta näeks isegi suuremaid kulutusi riigikaitsele, arvestades et USA massiivne relvastuse suurendamine on toonud „halastamatud" venelased tagasi relvade kontrolli läbirääkimistele.

Hoiatades avaliku enesega rahuolemise hoiaku vastu viimaste aastate nuesti ülestöötamise tõttu ta ütles, et ameeriklased ei või loobuda nüüd oma tugevdamisest. Ükski neist ei soovi minna tagasi 1970-ndate aastate „kõhetuks tehtud" staatusele, kus riigi valmisolek oli madal, moraal madal ja üle kõige valitses N. Liidu agressioon.

Kaitseminister Weinberger kõneles Ameerika Leegioni üleriiklikul kokkutulekul:

„Me ei tohi enestele lubada nullkasvulist kaitseeelarvet pärast 1986. aastat, nagu see on ettenähtud selleks aastaks".

USA kulutas üle ühe miljardi dollari sõjaliseks ülesehitamiseks pärast seda, kui president Ronald Reagan asus oma kohale 1981. a., aga Kongress on hääletanud ja külmutanud Pentagoni eelarve 302 miljardile dollarile 1986. aastaks, mis algab 1. oktoobril.

Refereerides mitmeid seisukohti, mis näitavat, et enamus ameeriklasi uskuvat nüüd, et Washington on küllalt kulutamas kaitseks, Weinbergeri arvates võib valitsus olla mingil viisil oma senise edukuse ohver.

USA riik on nüüd palju tugevam ja enamus ameeriklasi tunnevad end jälle rahulolevaina, võibolla liiga rahulolevaina.

Ta märkis, et demokraatlik valitsus võib alati olla tsükliline, jättes unarusse kaitse ja siis jälle rahmeldatakse selle taastamiseks. Ta hoiatas, et „me ei või enam kauem arvestada selliste püüdlemistega juba tekkinud kriisi ajal" praeguse N. Liidu sõjalise tugevuse tõttu.

Weinberger süüdistas ameerika ajakirjandust ja elektroonilist meediat, kes on väänanud ja muutnud kaitseprobleeme hirmulugudeks valitsusele tüli tekitamiseks.

Ta ütles sellejuures, et laialtlevinud lood kaitseks tehtud otsulepinguist, mis tema ametiajal on toimunud, on mõned tõesti tehtud „ülikõrgete hindadega", aga samal ajal 68000 Pentagoni revideerijat möödunud nelja aasta jooksul on säästnud peaaegu 8 miljardit dollarit.

Üllatavaks tagasilöögiks oli talle veel nädal tagasi

uue õhukaitsekahuri — nimega Sgt York valmistamise seismapanek.

See oli maksnud USA armeele juba 1,8 miljardit. Katsed näitasid, et kahur töötas paremini kui enne olevad relvad.

Ümberkorraldused N. Liidu armees

N. Liidu juht Mihhail Gorbatshov näivat valmistavat suurimat ümberkorraldamist Venemaa peastaabis pärast seda, kui Stalin pühkis välja üle kolmandiku N. Liidu ohvitserkonnast 1930-ndais aastais. Enamus muudatusist viimastel nädalatel vajavad veel Moskvas kaitseministeeriumi kinnitamist.

Mõned on rutiinipärased, aga üks neist, marssal Ogarkovi määramine Varssavi pakti vägede ülemjuhatajaks, näib tähendavat suuremat ümberorganiseerimist viisil nagu N. Liit valmistuks otse sõjale.

Kuuldused muudatustest algasid N. Liidus Ida-Saksamaa vägede komandöri vahetamisega, kes asendati 18. juulil kindral Pjotr Lusheviga, kes oli enne selle sõjalise piirkonna ülem, mis hõlmas ka Moskva.

Hiljuti seati ametisse uus poliitiline komissar N. Liidu sõjajõududele marssal Vladimir Tolubko, 71-aastane N. Liidu raketijõudude komandör jäeti kohata

ja ka praegune N. Liidu põhjalaevastiku komandör võivat tulla asendamisele.

Marssal Ogarkovi nimetamine, kui see tõesti peaks olema toimunud, võivat olla võti kogu asjale. Mees keda ta asendavat, marssal Viktor Kulikov, on ainult 64-aastane ja temast kolm aastat noorem, mispärast ruumi tegemine nooremale ei saa olla küsimuseks, kuid need kaks on olnud kaua rivaalid.

Kuni viimase septembrini marssal Ogarkov oli olnud staabiülem ja kaitseministri esimene asetäitja.

Tal näis olevat võimalusi ministriks saamiseks, kuni ta oli sattunud vastuollu Konstantin Tshernenkoga.

Ta oli sel ajal marssal, kellega mitte kerge polnud suhelda. Mis iial võis olla põhjus, ta oli äkki omalt kohalt ära ja uuesti formeeritud lääne „sõjateatri" kohases asutuses ülema kohale paigutatud, kus ta tööväli oli Arktikast Musta mereni.

Marssal Ogarkov, samuti nagu Mihhail Gorbatshov on vaimustatud kõrgtehnoloogia probleemidest. Möödunud aasta maikuul ta andis intervjuu, milles ta võttis elektroonikute poole N. Liidu sõjajõudude „terasesöojate" vastu, kes panevad oma usu ja enamuse N. Liidu kaitseeelarve rublad takidesse ja rakettidesse. Kuigi sel ajal marssal oli mõtlemas peamiselt konventsionaalsete relvade uuest tehnoloogiast. President Ronald Reagani Tähtede Sõja rakettide vastane programm toetab Ogarkovi aspekti, et uus tehnoloogia otsustab iga konflikti tulemuse suurjõudude vahel.

Üks arvamus on, et lisades Varssavi Pakti maad tema marssalikepi alla, on marssal Ogarkovile antud roheline tuli mõne oma uue idee lahendamiseks.

Talle võidavat anda volitus, kaasaarvatud vähemate Ida-Euroopa riikide sõjaväed, ümberkorraldada need vastavalt „sõjateatri" nõuetele tihedamini seotud struktuuriga.

Idee kõrgemal kohal olevast koordinaatorist olevat olnud kasutusel N. Liidu armees II maailmasõja ajal, seda on juba katsetatud N. Liidu õhujõududes ja õhukaitses. See võivat sobida N. Liidu äkkrünnaku doktriini.

Kui ümberorganiseerimine osutub tõhusaks, see võivat marssal Ogarkovi paigutada tagasi kaitseministri asendaja kohale, ka on marssal Sergei Sokolov 74-aastane.

Kokkuvarisev maja surmas 52 inimest

BOMBAY — Inimestest ülekoormatud maja langes kokku Bombay vaeste linnaosas kui elanikud magasid. Surma sai vähemalt 52 inimest ja vigastada 56. Ülemisel korrusel elavad inimesed heideti alla kui nad magasid oma madratsitel, langedes alla surnuina või meelemärkusetult. Surmasaanute hulgas oli 18 last.

A/S EESTI MAJA TORONTOS
25. AASTAPÄEVA JUUBELIPIDU

Laupäeval, 5. oktoobril 1985, algusega kell 7 õhtul Eesti Maja suures ja keskmises saalis

Eeskavas: Sopran **Õnne Laikve** ja bariton **Andres Raudsepp**

☆ **ÕHTUSÖÖK KOOS VEINIGA** ★ **BAAR** ☆
Tantsuks V. Gustavson'i orkester

Pääse $25.00. Laudade ettetellimine ja pääsmete müük Eesti Maja büroos 958 Broadview Ave. Ilor Tamm 461-7963

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

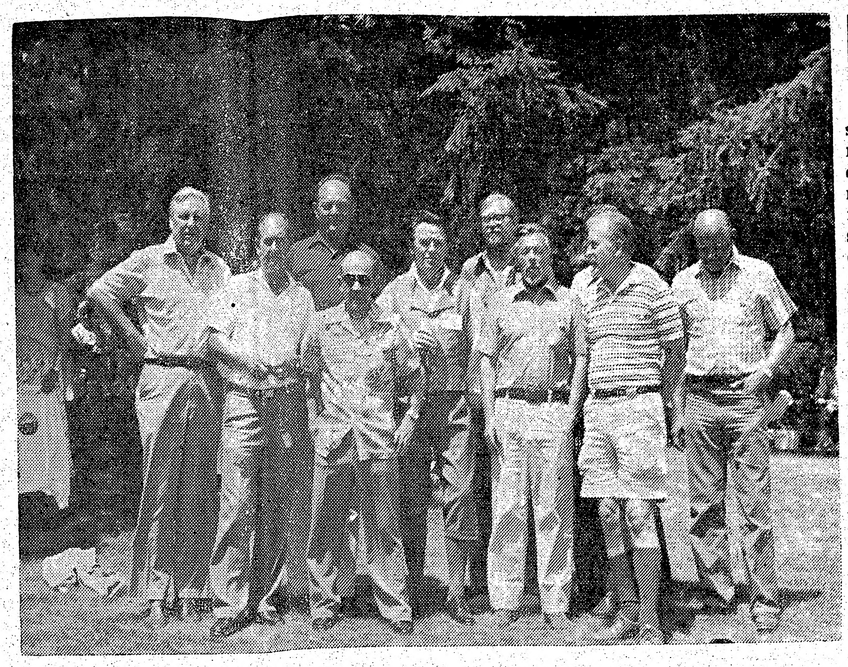

Portlandis toimunud Lääneranniku Eesti Päevadel kohtusid endised lennuväeabiteenistuslased. Pildil vasakult Sven Rütman, Harald Animägi, Willem Lepsaar, Leo Keerberg, Boris Auksman, Sulev Urb, Eero Vichman, Kalju Jõgi ja Leo Kanter.

Foto: K. Jõgi

Enne suurkohtumist

Läänemaailmas ei olnud see üllatuseks kui Moskva pärast Reagani-Gorbatshovi kohtumise väljakuulutamist oma propagandamasina kiirelt käiku rakendas, lootes nähtavasti luua kahe riigipea kohtumisel venelaste vaatevinklist väljudes soodsamat pinda. Loomulikult ei jää ka ameeriklastel teist valikut, kui vastata Moskva manipulatsioonidele omapoolsete ettepanekutega ja katsesarvede väljaajamisega, mille eesmärgiks on esmajoones venelaste veesegamise katsete elimineerimine ja neile selgema värvi andmine, kuid samal ajal ka oma seisukohtade ja ideede populariseerimine ning neile üldiselt arusaadava sisu vormimine.

Selle propagandalahingu paratamatu tagajärjena luakse Ühendriikide ja N. Liidu vahekordadest ebamääraste kontuuridega segane pilt, mis ei anna tavalisele vaatlejale kuigi palju mänguruumi orienteerumiseks ja õige raja leidmiseks. Mõlemad pooled katsuvad ühest küljest teist poolt oma ettepanekutega meelitada ja sundida neid järeleandmisi tegema, kuid samal ajal lastakse lendu kõvakskeedetud sõnadest koosnevaid kõnesid ja jälgitakse pingsa valvelolekuga kuidas need kõned vastasleeris mõjuvad ja milliseid tagajärgi need esile kutsuvad.

19. ja 20. novembril Genfis toimuva kahe suure kohtumise eeltööde raamides tuleb vaadelda ka Helsingis augustis toimunud Helsingi kokkulepete järelkonverentsi, mis korraldati teatavasti ida ja lääne vahekordade korraldamise 10-nda aastapäeva tähistamiseks. Vastu ootusi räägiti Helsingis toimunud 35 riigi välisministrite kokkutulekul väga vähe kümme aastat tagasi sõlmitud kokkulepetest ja nende rakendamisest ning pühendati peamine tähelepanu ainult Ühendriikide välisminister George Shultzile ja N. Liidu uuele välisministrile Eduard Shevardnadzele, lootes nendelt selgitavaid sõnavõtte Reagani ja Gorbatshovi plaanide kohta novembris kavatsetaval kohtumisel. Kõigi teiste riikide välisministrid olid ainult Shultzile ja Shevardnadzele .... dekoratsiooniks ning ajakirjandus ei omistanud nende kõnedele kuigi palju tähelepanu. Mõlemad välisministrid olid oma väljendustes Reagani-Gorbatshovi kohtamise suhtes siiski võrdlemisi tagasihoidlikud, kuid ajakirjanikud ja kommentaarid neelasid iga sõna, mis selles suunas lendu lasti.

Moskva suuremaks probleemiks on nende vahendite ja võtete leidmine, mis sunniks president Reaganit loobuma oma maailmaruumi kaitsevööndi (SDI) ehk Tähtede Sõja programmist, mis tõenäoliselt kujuneb Genfis üheks palavamaks küsimuseks. Ameeriklastele surve avaldamiseks ja kogu maailma poolehoiu ja sümpaatia võitmiseks kuulutas Gorbatshov välja tuumarelvade katsete moratooriumi, lootes ameeriklastelt omapoolsete kontsessioonide tegemist. Kuid Washington suhtus sellesse ettepanekusse jahedalt, tembeldades selle odavaks propagandavõtteks. Selline jahedus ja kaine tasakaalukus Valges Majas häirib ilmselt Moskvat ning see närvilisus kajastub ka nõukogude ajakirjanduses, kus viimasel ajal sageli deklareeritakse, et Ühendriikides leidub inimesi, kes ei poolda normaalset vahekorda N. Liidu ja Ühendriikide vahel.

Kahtlemata sunnib nõukogude propaganda ja kogu maailmas Reagani-Gorbatshovi kohtumise eel valitsev pinevus president Reagani ja Ühendriikide valitsuse oma väljendustes äärmisele ettevaatlikkusele. Sellest ettevaatlikkusest tingituna ei mängita Washingtonis Moskvaga vahekordade korraldamiseks mitte ainult ühele liinile vaid kõvade sõnade kõrval lastakse lendu ka pehmeid toone. Kujukaimaks näiteks selle kohta on presiden Reagani tähtsama välispoliitilise nõuandja ja riikliku julgeoleku juhataja Robert McFarlane äsjane Moskva välispoliitikat teravalt kritiseeriv kõne, mille pehmendamiseks Reagan andis hiluti ühele teadete agentuurile intervjuu.

McFarlane kõne oli algusest lõpuni salvav kriitika Moskva vallutamispoliitikale, samuti ei valinud ta palju sõnu vene palavlikulise relvastamise ja inimõiguste mahasurumise arvustamisel. Eriti tõstis presidendi nõuandja esile Afganistanis toimuvaid võitlusi, süüdistades Moskvat erakordselt brutaalse sõja pidamises ja kohaliku rahva hävitamises. President Reagan seevastu oma intervjuus vihjas koostöö ja kompromisside võimalusele, mainides, et ta loodab Mihhail Gorbatshoviga kohtumisel N. Liidu ja Ühendriikide vahel valitsevat „vaenu" ja „umbusku" likvideerida. Võttes arvesse praegust delikaatset olukorda enne suurkohtumist, arvustas Reagan tagasihoidlikus toonis N. Liidu vallutamispoliitikat, kuid ta asus ka kohe seda süüdistust pehmendama, väites, et Moskva hirm ja umbusk on tingitud võibolla kartusest, sattuda kallaletungi ohvriks.

Kahe suurriigi vahel valitseva pinevuse ning nende suurte lootuste taustal, mis valitsevad praegu maailmas Reagani-Gorbatshovi kohtumisele vastu minnes, on selge, et enne 19. novembrit lavastavad mõlemad pooled propaganda tulevärki, mis on mõeldud enda seisukohtadele tee tasandamiseks kuid ühtlasi ka vajaliku seljatagu-se organiseerimiseks. Kuid see tulevärk jääb vaatamata mõnedele kõrgele paiskunud sädemetele kindlatesse piiridesse ja märgatava sordiini alla, kuna eelolev kohtumine on selleks liiga tähtis ja oluline, et seda valimatute sõnadega ning äärmuslike ettepanekutega juba eelmängu raamides nurja ajada.

K. A.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Balti Vabaduspäev 1985 saamislugu

Keerulised teed viimase Balti Vabaduspäeva resolutsiooni seaduseni jõudmisel — OSI-vastane aktsioon vähendab baltlaste toetajaid USA Kongressis

Balti Vabaduspäev on ainuke Ameerika Ühendriikide seadus, mis seotud Balti riikidega ja nii vaatame lähemalt kuidas see toimus. Ühendriikide riigisüsteemi järgi president esitab seaduse, mis siis läheb Senatisse ja Esinduskogusse hääletamisele. Kui see on vastu võetud, siis on see Kongressi seadus. Seadusi võib ka üles tõsta Senatis ja Esinduskogus, kuid kui president ei poolda seadust, siis võib ta anda oma veto.

Balti Vabaduspäeva resolutsioon esitati Senatis senaator Alfonso D'Amato (New Yorgi osariik) poolt Balti Vabadusliidu taotlusel ja see võeti vastu 3. mail. Esinduskogus esitas selle Esinduskogu liige William Carrey (New Yorgi osariik) ja võeti vastu 11. juunil. Resolutsiooni number oli 66. President Ronald Reagan kirjutas sellele alla 14. juunil ja avaldas ka vastava proklamatsiooni.

Ühendriikides on 50 osariiki ja igast osariigist valitakse kaks senaatorit ja Esinduskogusse liikmeid osariigi rahvaarvu kohaselt. Nii saab rahvaarvult suurenev osariik juurde Esinduskogu liikmeid teiste kahanevate osariikide arvel.

Üldse on Esinduskogus 435 liiget. Nii praegu kõige rahvarikkam osariik Kalifornia 45 Esinduskogu liikmega.

Järgmiselt suurem osariik New York kaotab pidevalt oma Esinduskogu liikmeid.

Kuna Balti Vabaduspäev on USA Kongressi seadus, siis on huvitav analüüsida selle seaduse läbiviimise protsessi. Balti Vabaduspäeva resolutsioon viidi läbi esimest korda 1982. aastal. Selle päeva idee tuli Hannaford Public Relations firmalt, kellega Balti Vabadusliit on koos töötanud. Balti Vabaduspäevaks valiti 14. juuni, kuna selle tähtpäevaga on ühist kõigil kolmel Balti riigil. Sel päeval algasid massilised küüditamised Balti riikides Nõukogude Liidu poolt. Nii on see päev mälestuseks kõikidele küüditatutele ja samuti meeldetuletuseks, et Balti riigid on ikka okupeeritud Nõukogude Liidu poolt ning ootavad päeva, kus need kolm Balti riiki võivad jälle oma iseseisvust tähistada.

Esimesel esitusel 1982. aastal läks Balti Vabaduspäeva resolutsioon võrdlemisi hõlpsalt läbi Senatist ja Esinduskogust, kuna see oli uudne ja vaenlastel ei olnud veel võimalust vastutööd teha. Ka 1983. aastal läks Balti Vabaduspäev mitte eriliste raskusteta läbi. Seaduse läbiviimiseks peab üks senaator esitama Senatis vastava resolutsiooni, sama peab toimuma ka Esinduskogus.

Enne kui resolutsioon läheb Senatis hääletamisele on vaja Senatis 26 kaas-käendajat (co-sponsors) ja Esinduskogus 218 kaas-käendajat.

Kui ei saavutata Esinduskogus vajalikku arvu, siis on võimalik seadust läbi suruda ka Foreign Relations ja Postal Commitee kaudu või hääletamisega (voice vote). Viimane moodus aga ei kindlusta alati seaduse läbiviimist ja Esinduskogu liikmed ei poolda seda moodust.

1984. aastal ei saavutanud Balti Vabaduspäeva resolutsioon küllalt käendajaid Esinduskogus, kuna Balti Vabadusliit pani oma täispanuse olümpiamängude aktsioonide läbiviimiseks. Nii tuli resolutsioon läbi suruda Postikomitee kaudu, millise komitee esimees oli William Dannemeyer, Esinduskogu liige Orange maakonnast, Kaliforniast. Dannemeyerile saadeti rohkearvuliselt telegramme Kaliforniast surve avaldamiseks. Esinduskogu liige Dannemeyer alistus ning Balti Vabaduspäeva resolutsioon läks läbi, kuid hiljem tulid kriitilised kirjad Dannemeyerilt Balti Vabadusliidu juhtkonnale.

1985. aastal oli aga tugev vastutöö tekkinud baltlastele. OSI küsimuse tõttu. Eriti avaldati survet republikaanidest Esinduskogu liikmetele, kuna baltlased on tuntud kui republikaanide partei toetajad.

Esimene Balti Vabaduspäeva käendaja Esinduskogus 1982 Henry Hyde Illinoisist oli sel aastal väga vaenulik, kuid liitus siiski käendajatega viimasel minutil.

Jutuajamistel ning külaskäikudel endiste sõbralike Esinduskogu liikmete juurde olid nad nüüd jahedad. Selle vastu aga suhtusid liberaalsed demokraadid väga sõbralikult Balti Vabaduspäeva resolutsiooni, mis oli meile suureks üllatuseks. 1985. aastal saadi Esinduskogus 173 käendajat vajalikust 218-st, kuid seadus läks Esindajatekojas läbi 11. juunil hääletamisega (voice vote). Senatis saavutati kiiresti 28 käendajat (oli vaja 26) ning 3. mail võeti vastu Balti Vabaduspäeva resolutsioon, kuna 11. juunil võeti vastu ka Esindajatekojas resolutsioon, siis see muutus Kongressi otsusega seaduseks.

Siinjuures on huvitav lisada, et Esinduskogu liige Jack Kemp New Yorgist (republikaan), kes oli ka presidendikandidaat ei olnud sel aastal Balti Vabaduspäeva käendaja. Kalifornia osariik, kui kõige suurem, oli hästi esindatud lõuna kuid nõrk põhja osas. Ka olid käendajate hulgas üli-konservatiivid kui ka üli-liberaalid. Lõuna osariigid, nagu Alabama, Arkansas, Louisana, Missouri, Georgia, olgugi vähese Esindajatekoja liikmete arvuga tulid kaasa. Siinjuures tuleb nimetada, et baltlasi elab seal vähe.

Kesk-läänes Illinoisis ja Michiganis, kui ka Pennsylvanias on väga aktiivsed leedu keskorganisatsiooni Lithuanian American Community liikmed ja see organisatsioon töötas hästi koos Balti Vabadusliiduga, avaldades üleskutseid leedu päevalehes Draugases, õhutades leedulasi helistama oma kongressiliikmetele. Kasvavale osariigile Texasele tuleb rohkem tähelepanu anda. Selles osariigis asub veel vähe baltlasi, kuid sel aastal tegid need vähesed hea töö. Läänekaldal asuvates Oregoni ja Washingtoni osariikides asub palju baltlasi, kuid tulemused olid veidi lahjad. Huvitav on lisada, et käendajate hulgas oli ka Ameerika Samoa esindaja Del Sunia.

Ohio, Massachusetts, New Jersey, New York ja Virginia olid tugevad, kuna nendes osariikides asuvad tugevad balti organisatsioonid.

Kesk-läänes asuv Nebraska, kus kõik kolm esindajatekoja liiget on republikaanid olid kaks neist käendajad. Lõuna osariigis Missisippis, kus asub juhtiv OSI toetaja Irent Lott (republikaan) ei olnud käendajaid.

Senatis olid käendajaiks väljapaistvad senaatorid nagu William Armstrong (R.). Coloradost, Paul Laxalt (R.) Nevadast, Daniel Inoye (D.) Havaist, San Nunn (D) Georgiast, Donald Riegle (D. ja Baltic ad hoc Commitee) kaasesimees Michiganist, Strom Thurmond (R.) South Carolinast ja John Glenn (D) Ohiost (presidendi kandidaat 1984. aastal demokraatlikus parteis). Puudusid aga tähtsad senaatorid nagu Robert Dole (R.) Kansasest (olnud presidendi kandidaat), Pete Domenici (R.) New Mexicost, Barry Goldwater (R.) Arizonast, Gary Hart (D) Coloradost (oli presidendi kandidaat), Mark Hatfield (R.) Oregonist, Jesse Helm (R.) North Carolinast, kes oli esimene esitaja 1982. aastal, Edward Kennedy (D.) Massachusetts (presidendi kandidaat), Richard Lugar (R.) Indianast (Foreign Relations esimees Senatis), Daniel Moyhan (D.) New Yorgist, Jeromiah Denton (R.) Alabamast, kes oli aastaid vangis Vietnamis. Samuti mitte Kalifornia senaatorid Pete Wilson (R.) ja Alan Cranston (D.) presidendi kandidaat).

Kokkuvõttes 1985. aastal valiti Esindajatekojas Balti Vabaduspäeva resolutsiooni poolt kümnest suuremast osariigist järgmiselt (sulgudes on käendajate arv, esimene number on Esindajatekoja arv selles osariigis);

Kalifornia 45 (25) 55,5 prots.; New York 34 (19) 55,9 prots.; Texas 27 (6) 22,2 prots.; Pennsylvania 23 (16),6 prots.; Illinois

(Järg lk. 3)

Kommentaarid

Ida ja lääne vahelised lahingud spionaazhi rindel on muutunud viimasel ajal eriti pinevaiks ja ägedaiks. Üldist huvi äratavad momendil loomulikult Lääne-Saksamaal ja Ühendriikides paljastatud spionaazhioperatsioonid, kuid nende kõrval köidavad oma bisarsusega erilist tähelepanu vene KGB luureoperatsioonid, mille teostamisel kasutatakse Venemaal asuvate ameerika diplomaatide ja ajakirjanike jälitamiseks ning nende vastu süüdistuste tõstmiseks erilist keemilist pulbrit, mis on teaduslikult tuntud nitrophenylpenadienali, kuid populaarselt „spioonitolmu" nimetuse all.

„Spioonitolmu" kasutamise tõstis äsja avalikkuse ette Ühendriikide välisministeerium, süüdistades N. Liidu poliitilist politseid, et see kasutab ameeriklaste jälitamisel keemilisi vahendeid, mis võivad tekitada vähjahaigust. Kreml lükkas esitatud süüdistatud talle omase ägeda sõnavalinguga tagasi, väites, et Washingtonis leidub inimesi, kes leiavad igasuguseid võtteid, et N. Liidu ja Ühendriikide vahelisi vahekordi mürgitada.

Ühendriikide välisministeeriumist mainitakse, et „spioonitolm" kujutab endast nägematut pulbrit, mis riputatakse autodesse, mööblitele ja mitmesugustele esemetele, mida välismaalased võivad oma igapäevaste toimingute juures puudutada. See kummaline tolm kleepub käte ja riiete külge ja jätab järele jäljed kui tolmust „nakatatud" isik siirdub mõnda teise kohta. Ameeriklased väidavad, et venelased kasutavad keemilist tolmu nende ameeriklaste avastamiseks, kes on viibinud keelatud kohtades.

Ühendriikides leidub neid, kes leiavad, et välisministeeriumi informatsioon kujutab endast ülepingutatud propagandat, mille eesmärgiks on süvendada enne Reagan-Gorbatshovi kohtamist nõukogude vastast meeleolu. Väidetakse, et venelastel pole mõtet sellise tolmuga hakata jändama kui N. Liidus viibivad ameeriklased on nagunii KGB kõva kontrolli all ja nende liikumisvõimalused piiratud. Nii peavad ameeriklased ja teised välismaalased elama nende jaoks ette nähtud eraldatud elamurajoonides, mis on KGB hoolika järelvalve all. Ükski välismaalane ei tohi Moskvast teistesse piirkondadesse sõita enne kui ta selleks luba pole taotlenud. Laialdased piirkonnad N. Liidu territooriumist on välismaalastele täielikult suletud. Moskvast lahkumisel on neil lubatud kasutada ainult selleks ettenähtud ronge, lennukeid või maanteid. Välismaalaste autod kannavad erinumbreid, mis annavad politseivõimudele vajalikku informatsiooni auto omaniku ja tema rahvuse kohta. Rahvusvaheline telefoniline otseühendus, mis rakendati 1980. aastal olümpiamängude ajal likvideeriti pärast mängusid. Välisajakirjanikele oli sel ajal võimalus telefoneerida ka otseselt väljaspool Moskvat elavatele isikutele kuid nüüd on see eelis samuti kaotatud.

Venelaste umbusk välismaalaste vastu ning kartus spioneerimise pärast võtab sageli otse paranoialiku iseloomu, mis paiguti tundub koomilisena. Näiteks kinkisid venelased 1945. aastal Ühendriikide saatkonnahoonele Moskvas puust nikerdatud Ühendriike sümboliseeriva kotka kuju. Seitse aastat hiljem avastati kuju noka sisse peidetult KGB mikrofon. Kui KGB selliseid võtteid kasutab, siis on loogiline ja arusaadav, et ameeriklased tõstavad oma häält „spioonitolmu" vastu, mida nõukogud ja nende läänes asuvad sõbrad peavad vene vastaseks propagandaks.

☆

Käesoleval aastal korduvalt juhtunud ohvriterohked lennuõnnetused suurte reisilennukitega on tõsiselt päevakorrale tõstnud õhusõidu jugeoleku küsimuse. Probleem on seda pakilisem, et lennuliiklus on võtnud kogu maailmas tohutusuured mõõtmed ning reisimist rongis, laeval, bussis ja isegi autos peetakse arhailiseks, vaevaliseks ja aeganõudvaks. Igaüks sõidab nüüd lennukiga — kas siinsel mandril teistesse keskustesse, või üle ookeanide Euroopasse ja isegi kaugemale.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

7. ja 8. septembril
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

7. ja 8. septembril
M. Leesment, tel. 481-6834

20. juulil toimunud Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Klubi havipüügivõistlusest osavõtjad pärast auhindade väljaandmist. Foto: Tommy Tomson

Lakewoodis tähistati Eesti Sõjameeste Võitluspäeva

Vastavalt ESTO-84 ajal peetud Eesti Sõjameeste kongressi otsusele, kuulutada 10. august Eesti Sõjameeste Võitluspäevaks, tähistas Lakewoodi Eesti Võitlejate Ühing koos Lakewoodi Eesti Pühavaimu kogudusega 11. augustil sellenimelist päeva. Päev algas pärjapanekuga Woodlawn kalmistul olevale langenute monumendile, millele järgnes kirikus jumalateenistus õp. Rudolf Reinaru teenimisel.

Arhitekt Rooman edukas oma erialal

Pikem artikkel A. M. Kinney arhitektuurfirma tegevuse üle ilmus Cincinnati kohalikus päevalehes. Firma kaasomanikuks on asepresident eestlane Hugo Rooman. Majanduslikel kõrgkasvuaastail oli firmas 600 töötajat läbikäiguga 25 miljonit dollarit aastas, olles suuruselt kolmas Ühendriikides. Majanduskriis näpistas läbikäigu 14,5 miljoni dollarini aastas, kuid see on jälle positiivselt kasvamas.

Firma, mille osakonnad on ka New Yorgis, Chicagos ja Shveitsis produtseerib ainult suurehitisi nagu näiteks haiglaid ning laboratooriume. Kontraktid ulatuvad Araabiani. Hugo Rooman on aastaid innukalt ja ennastsalgavalt töötanud firma edukaks ülesehitamiseks.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Vaatamata sellele, et õhuliiklus on teinud paari viimase aastakümne jooksul tohutuid edusamme ning lennuühingud on varustatud tehniliselt viimistletud moodsate lennukitega ei ole õhuliiklus siiski veel saavutanud seda punkti, kus me võiksime rääkida ohututest õhureisidest. Õnnetused india, jaapani, ameerika ja inglise suurte reisilennukiga näitavad, et õhureisijaid ähvardavad paljud hädaohud — rasked ilmastikutingimused, lennukite konstruktsioonivead, mehhaanilised rikked ja lendurite eksimused. Kõigele tipuks hirmutavad õhureisijaid terroristid, kes ühel või teisel põhjusel peidavad lennukitesse pomme, mis võivad surma tuua sadadele inimestele.

Lennuõnnetuste arv on siiski suhteliselt väike kui võtta arvesse, et igal aastal sooritab õhureise mitu miljonit inimest ning suurtel lennuväljadel startivad ja maanduvad lennukid iga päev mõneminutiliste vaheaegadega. Mis lennuõnnetustele annab dramaatilise ja hirmuäratava ilme, on suur ohvrite arv, mis on tingitud hiigellennukite käiku rakendamisest ning nende ülekoormamisest.

Tundub, et üheks peamiseks õnnetuste põhjuseks on õhuliikluse kiire tõus, millega tehniline areng ning lennukite korrashoid ei ole suutnud sammu pidada. Õhureisijaid on nii palju, et reisilennukid on aastaid pidevalt käigus ning neid ei suudeta lihtsalt vajalikul määral korras pidada ning lennukite parki uuendada. Puudujääke esineb ka personali osas, kuna vastavate uurimuste ja statistiliste andmete põhjal on lennuõnnetuste põhjuseks sageli lendava personali poolt tehtud vead ja eksitused. Nende puudujääkide vastu on aga võimalik võidelda ning võtta abinõusid tarvitusele nende kõrvaldamiseks. Seda ka praegu äsjaste suurte lennuõnnetuste taustal tehakse ja tulevikus peaks õhureisijate julgeolek olema palju tõhusamalt kindlustatud, kuigi absoluutset julgeolekut ei ole siin tõenäoliselt võimalik kunagi garanteerida.

AMI

Eesti haridustempel Saksamaal

40 aastat Geislingeni eesti gümnaasiumi asutamisest

Käesoleval aastal tähistatakse paljusid juubeleid seoses rahvusvaheliste kui ka puht rahvuslike ajalooliste sündmustega. Mis puutub eesti rahvasse, sijs on enamus neist sündmusist seotud meie ajaloo tumedamate peatükkidega. Üheks heledaks laiguks võiks siiski pidada meie hariduslike institutsioonide tekkimist võõrsil pärast II maailmasõda. Üheks neist on Geislingeni Eesti Gümnaasiumi (GEG) asutamine Saksamaal. Alljärgnevalt toome kokkuvõtlikult ära GEG direktori Karl Urmi kirjutise „Kolm aastat Geislingeni Eesti Gümnaasiumi" koguteoses GEG 1945—1948.

Eeltööd eesti gümnaasiumi avamiseks Geislingenis algasid oktoobris 1945, kui selles umbes 20.000 elanikkonnaga saksa väikelinnas hakati kujundama eesti põgenike suurlaagrit. Esimese õppenõukogu koosolekuga 30. oktoobril 1945 tuleks märkida GEG sündi. Kahjuks viibis ruumide vabastamine detsembri alguseni ja alles 14. detsembril 1945 võidi piduliku aktusega tähistada õppetöö algust.

Meenutades indu ja kiirust, millega toimus eesti koolide loomine eestlaste laagreis, peab nõustuma, et selle vaimustuse kandjaks oli okupatsioonidest kodumaal

ja aastasest alandavast sulaseseisusest Saksamaal muserdatud eestlaste eneseväärtustunde jõuline sirguajamine.

Mida on siis taotlenud Eesti Gümnaasium Geislingenis? Eelkõige on GEG olnud haridustempliks, teadmiste ja oskuste varasalveks. Teiseks on GEG olnud pingerikka töö väljaks. Eriti ootejärgus paguluses, püsimatus ja kindlusetus laagriühiskonnas on normaalne tööröõm oluliseks teguriks vaimse tasakaalu hoidmisel, mida vajame nii mõnestki pahest hoidumiseks.

Kolmandaks on GEG olnud elavaks ja ühendavaks sideme ks meie noorsoo, meie mineviku ja meie kodumaa vahel.

Lähtudes kooli sihtidest ja hinnates eesti vooli kõrget taset kodumaal, oli loomulik, et koolikorralduste aluseks kujunesid Eesti omariikluseaegsed seadused ja tavad, õppekavad, õppetase ja kasvatuslikud ülesanded.

Koostöös teistes eesti rahvusgruppides töötavate õpetajatega valiti koolitüübi aluseks iseseisvuseaegne eesti humanitaargümnaasium

selle vahega, et okupatsioonide pärandusena vähenes õppeaastate arv ühe võrra, saades nii 6-kl. algkoolile baseeruva 5-klassilise gümnaasiumi.

Õpetajaskonna komplekteerimiseks on GEG-l olnud väga soodsad võimalused, kuna peaaegu alati on leidunud kohapeal vajalik arv kogemustega õpetajaid. Kokku on gümnaasiumis õpetanud 60 õpetajat, neist korraga on tööl olnud kuni 34 isikut. Ettevalmistuselt oli 6 õpetajat endised Tartu ülikooli õppejõud, neist 3 professorit. Endiste töökohtade järele on GEG õpetajaskonnas esindatud 31 Eesti gümnaasiumi, nende hulgas 12 Tallinn-Nõmme ja 6 Tartu gümnaasiumi, peale selle veel 20 mitmesugust eesti alg-, kesk- ja kutsekooli. Eeltoodu põhjal võib täie õigusega väita, et GEG õpetajaskond oma pedagoogilistelt kogemustelt vastab Eesti läbilõikegümnaasiumi õpetajaskonale.

Õpilaste vastuvõtmine on toimunud kas Eesti- või Saksamaal eesti koolivõrku arvatud koolide tunnistuste põhjal või pärast vastavaid katseid.

Viimaseile on enamail juhtudel antud keskmiselt kahekuulise katseaja iseloom, mille kestel õpilane klassis viibis nn. õpilaskandidaadina.

Ainult esimese õppeaasta algul pidid kõik 256 gümnaasiumisse astuda soovijat läbi tegema kahenädalase katseaja. Oma vanuselt on klasside koosseis tunduvalt vanem normaalsest, mis on tingitud ajakaotusest sõja tagajärjel.

Püüdes eelneva taustal hinnata tehtud töö edukust, ei saa muidugi eeldada omariikluseaegseid tulemusi. Siiski on püütud ja suudetud üldine õppetase viia omariikluseaegse keskmise lähedale. Vastupidi väljaspool Saksamaad valitsevale arvamisele DP-koolide kohta võib põhjendatult kinnitada, et parimate eesti pagulasgümnaasiumide tase on olnud kõrgem vastavate saksa koolide enamiku omast. Selle põhjuseks on vastava ettevalmistusega õpetajate puudus viimastes (kus palju on kaotatud sõjale ja natsismile).

Peatudes kooli kasvatuslike tulemuste juures, tuleb kõigepealt nimetada normaalajal puuduvaid negatiivseid tegureid. Need on sõjakogemused, laagri olustik ja suuremalt jaolt koduse kasvatuse puudumine.

Sõjakogemusi omas enamik vanemate klasside noormehi, tulles otse rindelt või vangilaagrist. Kes oli sangarlikult võidelnud kodumaa piiridel, kes oli julmalt tulle aetud võõra maa lootusetul kaitsel või üle elanud laguneva armee distsipliinilageduse ja lootusetu minnalaskmise aja, paljud neist koguni kaotanud tervise.

Ometi kui laostavalt ka sõda mõjub noortele, need nende hulgast, kes olid säilitanud iseloomutubliduse ja edasipüüdlikkusest kooli astunud omasid sihile jõudmiseks ka küllaldaselt tahtejõudu.

Vahetult Eesti Vabadussõjale järgnenud kooli ilmet võrreldes GEG sõjajärgsete aastatega, pean väitma, et viimased polnud halvemad.

Direktor Urm lõpetab sõnadega: „Teilt oodatakse kümme korda rohkem kui mõne suurrahva liikmeilt, teie peate oma hariduse, võimete ja energiaga astuma nende tuhandete eesti haritlaste asemele, keda võõras vigivald meilt on võtnud.

☆

GEG direktor Karl Urm oli sündinud 1900. a. Ta oli füüsika ja matemaatika õpetajaks Eesti Noorsoo Kasvatuse Gümnaasiumis Tartus. Emigreerus Saksamaalt USA-sse 1950. a. Elas New Jersey osariigis ja suri seitsmekümnendate aastate algul.

Balti Vabaduspäev . . .

(Algus lk 2)

22 (15) 68,2 prots.; Ohio 21 (7) 33,3 prots.; Florida 19 (7) 36,8 prots.; Michigan 18 (13) 72,2 prots.; New Jersey 14 (11) 78,6 prots.; Massachusetts 11 (4) 36,4 prots; Indiana 9 (2) 22,2 prots.; Missouri 9 (3) 33,3 prots.; Maryland 8 (5) 62,5 prots. Käendajaks oli 42 prots. republikaanidest ja 58 prots. demokraatidest.

Esindajatekojas olevaist 182 republikaanist oli 67 käendajat ning 253 demokraadist 106 käendajat. Usu järgi valiti Esinduskogus järgmiselt: juudiusulised 30 (17) 56.6 prots.; katoliiklased 122 (65) 53,3 prots.; presbüterlased 48 (19) 40 prots.; luterlased 20 (1) 35 prots. epikopaalid 46 (14) prots.; protestandid 19 (5) 26.3 prots.; Ida-Ortodoksid 6 (4) 66,6 prots.; metodistid 62 (18) 29 prots.; baptistid 39 (13) 33,3 prots.; United Church of Crist liikmed 9 (2) 22,2 prots; Christian Reformed 1 (1) 100 prots.; Mormon 9 (3) 33,3 prots.; Unitarian Universal 7 (10) 14,3 prots., Disciples of Christ 3 (1) 33,3 prots.; Christian Science 1 (1) 100 prots.; Pentacostal 1 (1) 100 prots.

Lõpuks tuleb veel nimetada, et Senat kui ka Esindajatekoda esitasid Balti Vabaduspäeva resolutsiooni Balti Vabadusliidu taotlusel ning BVL esimees Avo Piirisild koostas resolutsiooni.

Senatis esitas senaator Alfonso D'Amatao selle koheselt, kuid Esindajatekojas venitati kaks kuud, mis jättis vähe aega töötamiseks.

Balti Vabadusliit oli kaks kuud iga nädal kontaktis Esinduskogu liikme Brian Donnelly bürooga. Sealt ei tulnud eitavat ega jaatavat vastust. Donnelly on Baltic ad hoc committee abiesimees. Vahepeal pakuti resolutsiooni esitamist Sander Levinile Michiganist, kelle büroos töötab leedulanna ja lõpuks esitas selle William Carney New Yorgist, kelle büroos töötab eestlane Martin Suuberg.

V.P.

Soomlased demonstreerivad filmi „Ruberg"

Tere tulemast pühapäeval, 8. septembril kell 1—3 p.l. Suomi Talosse, 276 Main St. (Danforth & Main nurgal). Näidatakse Alar Kivilo poolt tehtud dokumentaalfilmi „Ruberg", mis on sissemängitud Sibeliuse muusika taustal. Filmis demonstreeritakse muu hulgas ka tähelepanu äratanud akvarellide külmutustehnikat. Peale filmi järgneb arutlus sotsiaalklubi talvisest programmist, mis on mõeldud kõigile. Sissepääs on tasuta.

Suomalainen Sosiaalipalvelu

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
KINNISVARALAENUD 9.75%
ISIKLIKUD LAENUD 11.00%
Informatsiooniks helistada: 465-4659

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, nält. „cataract" ülipl. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
Aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011
Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: 137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5
Rikkalikus valikus imporditud lõngu igaks otstarbeks. Haapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvas ja paljud muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. Külastage meid. Soodsad hinnad.
Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

	Kanadas:		USA-s:
I klassi postiga (kiripostiga):			
aastas	$59.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$32.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—
Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti
USA aadressidele „ZIP CODE"
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahaknaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... alinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Armast ema, õde ja sugulast

HELMI KIVISIKK'u

neiuna GRUNTHAL

° 18. veebruaril 1910 Haaslavas
† 29. augustil 1985 Hamiltonis

mälestavad valusas leinas

poeg RAIN
vend LEMBIT perekonnaga Saksamaal
vend LEHO perekonnaga Eestis

Lugupeetud naisringi auliiget

HELMI KIVISIKK'u

mälestab

ESIMENE EESTI EV. LUTERIUSU
KOGUDUS HAMILTONIS
NÕUKOGU, NAISRING ja ÕPETAJA

Ootamatult lahkus igaviku radadele hea kaaslane

HELMI KIVISIKK

Mälestab leinas

HAMILTONI PENSIONÄRIDE KLUBI

Lugupeetud

HELMI KIVISIKK'u

mälestavad

perekond EELNURME
perekond KINK
perekond LANDERS
perekond MÜÜR
perekond SAAR

Armast sõpra

IVAR'it

mälestavad

LIA MAI	DEBBIE
SUSI	LIISA
VIVI	RITA
ERIK	RIKY
LIA	TAIMO
SILVER	AIMI
ANITA	DEREK
TOOMAS	

Mälestame kurbuses kauaaegset armast perekonnasõpra

ERIKA KUUSK'e

Sügavam kaastunne abikaasa ELMARILE

NADJA ja JOHANNES KUBJAS

ARMAST ABIKAASAT

ERIKA KUUSK'e

sündinud 27. juunil 1918 Tartus
surnud 29. augustil 1985 Hamiltonis

mälestavad sügavas leinas

abikaasa ELMAR
ÕDE ja ÕDEDE perekonnad Eestis
SUGULASED USA's

LAHKUS IGAVIKKU ARMAS SÕBRANNA

ERIKA KUUSK

Mälestab leinas

IDA JÕESALU abikaasaga New Yorgist

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VENDA

ARVO VOOGLAID'i

sündinud 23. juunil 1915
surnud 1. septembril 1985

Puhka rahus
võõramaa mullas!

mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA
POEG
VENNAD ja ÕDE Eestis
ÕDE Rootsis

Armast

ARVO VOOGLAID'i

mälestavad leinas

ENDEL TALVE perekonnaga
AUGUST PÕLDRE perekonnaga

Armast

ERIKA KUUSK'e

mälestavad leinas ja avaldavad kaastunnet ELMAR'ile

ERIKA ja AUGUST

Armast

ERIKA KUUSK'e

mälestab kurbuses

LEHTE RAUDNASK perekonnaga

Mälestan kurbuses oma kadunud sõbranna ema

ROSETTE UUSRAND'a

ja avaldan sügavat kaastunnet omastele

LIISI

Feliks Kello surnud

* * *

Rootsis, Bankerydis suri 15. augustil 71-aastasena tuntud Eesti Põllumeeste Kogude tegelane Feliks Kello. Ta oli sündinud 31. jaanuaril 1914. a. Rakveres. Õppis Jäneda põllutöökeskoolis. Põgenedes Rootsi jäi ta elama Bankerydi, kus ta kuni 1983. aastani pidas värvikauplust.

Ta oli aktiivne tegelane Rootsi Eestlaste Esinduses, kuuludes aastaid Esinduskogusse Rahvuslik-Parempoolsesse Rühma. Esinduskogu saadikuna võttis ta juhtivalt osa Eesti Põllumeeste Kogude tegevusest Rootsis, olles viimati selle laekuriks. Ta aitas kaasa skautlikule noorusele elukohale lähedal asuvas Metsakodus jm. Kiriklikult oli ta tegev varem Göteborgi teises eesti luteri koguduses, hiljem Bankerydi rootsi koguduses, olles seal kiriku volikogu liige, kus tal oli piiskopi venia, jutlustamisõigus. Ta usuline huvi viis teda ka EELK Usuteadusliku Instituudi kursusele.

Leinateateid

Rootsis suri 5. juulil Minna Pihlap, neiuna Mättik, sündinud 6. jaanuaril 1897.

Inglismaal Sheffeldis suri 26. juunal Vello Kitt, sündinud 6. septembril 1914 Kuressaares.

PERL CHAPEL 2160 Hurontario St., 279-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED Established 1904

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

---

Avaldame sügavat kaastunnet perekond LUKSEPALE ja onu ESKOLE

IVARI

surma puhul.

Mälestavad leinas

LIA ja LEMBIT PIKKOV

Relvavenda

KARL BECKMANN'i

mälestab

SOOMEPOISTE KLUBI

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Kinnisvarade ostu ja müügi puhul

(ELUMAJAD, ÄRIRUUMID JA SUVILAD)

Toomas Mankin
Associate Broker

Kontoris 482-5544
kodus 447-3782

L.S. Snelgrove (1981) Ltd.

Piibliloengud Emmanueli kirikus

Pühapäeval, 8. septembril kell 2 p.l. alustab Emmanueli kogudus piibliloengutega. Varemate aastate eeskujul toimub õpetus Buffalo School of the Bible'i kava kohaselt. Loengud kestavad 45 minutit ja õpetajana teenib koguduse pastor Allan Laur. Õpetus on väga praktiline ja vihjab otseselt kristlikule elule. Neile, kes soovivad on ingliskeelsed õpperaamatud saadaval, kuid loengud leiavad aset eesti keeles. Loengud on avatud kõigile.

Soome kirjanik Mauri Sariola surnud

Soome kriminaalromaanide autor Mauri Sariola suri lühiajalise haiguse järele 60-aastasena. Ta on kirjutanud 70 teost ja Soomes on tema raamatuid trükitud üle 1,5 miljoni. Teoseist on üle 40 kriminaalromaanid, ülejäänute hulgas kolm dokumentaalteost marssali rüütlite tegudest. Oma romaani „Laia tee seadus" eest sai ta 1968. aastal prantsuse Prix du Roman d'Aventure. Tema raamatuid on tõlgitud 14 keelde.

EELK piiskop Karl Raudsepp abikaasa Elleniga nende kuldpulmapäeval Montrealis, 21. juulil 1985.
Foto: J. J. Raudsepp

Piiskopi kuldpulm

Juulikuu 20. päeval, sel aastal laupäeval, sai täis täpselt 50 aastat ühist eluteed piiskop Karl Raudsepp'al ja ta abikaasal Ellenil. Neid laulatati Häädemeeste kirikus praost A. Arumäe poolt. Juubilarid ise tahtsid seda päeva pühitseda vaiksa tänuga kodus. Nende 4 täiskasvanud last, kes kõik elavad Montreali linnas, mõtlesid teisiti. Kutsusid vanemad Montreali ja koos nende perekondadega ja kõige lähemate sõpradega oli õhtusöök prantsuse restoranis.

Järgmisel päeval oli jumalateenistus kirikus, kus kuldpaar 28 aastat olid kirikuelu tagajärjekalt edasi viinud ja mitte millegist loonud elujõulise uue eesti kogudus. Teenis õp. E. Heinsoo, kes kaua aastaid oli Montreali kog. esimees, jutlustas õp. ameti kandidaat H. Altosaar, kes on juubilaride tütre mehe isa. Kirik oli arvukalt täidetud ja pühale lauale tulid juubilarid oma lastega ja lähedaste sõpradega.

Jumalateenistusele järgnes aiapeona koosviibimine tütre majas, millest laiem kog. pere osa võttis.

Öeldi palju ilusaid sõnu ja jagati siirast sõprust ja armastust. Koguduse poolt tervitas esimees P. Mõldre, Vändra kodukog. rahva nimel pr. A. Koppel, Ameerikast tulnute esindaja Anton Männik, kõiki sõnavõtte ühendas õp. Heinsoo humoorikas tõsine sõnum.

Paljude tervituste seas, mida loeti rohketest kirjadest, paistsid eriti silma kindral-kuberner J. Sauve, peaminister Mulroney, opositsiooni juhi J. Turner'i, Ontario peaministri D. Petersoni ja Montreali linnapea J. Drapeau tervitused. Kanada peaministri õnnesoov auaadressi kujul saabus pisku hilinemisega. Kõigile vastasid reipa tänuga juubilarid ja koosviibimine kestis pimeduse saabumiseni.

E. R.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Maleklubi teadaanne

Toronto Eesti Maleklubi 35-nda aastapäeva puhul toimub 29. septembril s.a., kell 1.30 p.l. Eesti Majas maleturniir. Kõik maletajad teretulnud!

Eesti koolid alustavad õppetööd

Eesti gümnaasium alustab õppetööd

Eesti gümnaasiumi õppetöö TES Täienduskoolis algab Eesti Majas, 958 Broadview Ave. Toronto, reedel, 20. septembril s.a. kell 20.00.

Gümnaasiumi võetakse vastu neid, kes on lõpetanud Toronto Eesti Keskkooli kursuse või mõne teise eesti täienduskeskkooli või kes oma eesti keele oskuse ja eestiaineliste teadmiste osas on saavutanud taseme, mis võimaldab neile vastava erikorra alusel kooli sisseastumise. Registreerimine toimub esimesel koolipäeval kohapeal.

Toronto Eesti Gümnaasium töötab reede õhtuti Eesti Majas täienduskooli eritüübilisele iseloomule kohandatud gümnaasiumi õppekavade alusel ja ulatuses, mida võimaldab kasutadaolev aeg ja koos eriprojektide, eriürituste ja huvialaringide tegevusega. Kursuse pikkuseks on kaks aastat.

Koolikomitee

Eesti keskkoolis algab 20. septembril õppetöö

Eesti keskkooli õppetöö TES Täienduskoolis algab Eesti Majas, 958 Broadview Ave. Toronto, reedel, 20. septembril s.a. kell 19.00.

Keskkooli võetakse vastu noori, kes on lõpetanud TES Täienduse algkooli kursuse või mõne teise täienduskooli kuus klassi. Registreerimine ja vastuvõtmine toimub esimesel koolipäeval kohapeal.

Toronto Eesti Keskkool töötab reede õhtul Eesti Majas täienduskoolile kohandatud keskkooli õppekavade alusel ja ulatuses, mida võimaldab kasutadaolev aeg. Kursuse pikkuseks on kolm aastat.

Koolikomitee

Jumalateenistus Royal Beach'is

Pühapäeval, 25. augustil toimus jumalateenistus Royal Beach'is, Rein Hõbeda talus, millest võttis osa 16 palvelist. Jutlustas Jakobi koguduse õpetaja T. Nõmmik, organistiks akordionil oli E. Welin. Pärast jumalateenistust oli perenaine katnud kirikulistele laua võileibade ja kohviga.

Järgmine jumalateenistus toimub siin jälle 13. oktoobril s.o. lõikustänupühal.

Loodi Ivar Luksepa nimeline mälestusfond

Toronto Eesti Ühispangas on avatud õnnetu surma läbi lahkunud Ivar Derek Luksepa nimeline mälestusfond.

Tänuavaldus

Harjumaa koondis tänab esinejaid ja kõiki kaasaaitajaid Lauritsapäeva pühitsemisel Jõekäärul.

Väljavõtmata loteriivõite võib kätte saada kokkuleppel Juta Kübarsepp'alt kuni 31. sept. s.a. telefon 751-1036. Võitude numbrid on: 443042, 443090, 443096, 443110, 443149, 443152, 443179, 443214, 443253, 443348, 443471, 443472.

Eesti algkool stardib 17. septembril

Algkooli õppetöö TES Täienduskoolis algab Eesti Majas, 958 Broadview Ave. Toronto, teisipäeval, 17. septembril s.a. kell 19.00. Edaspidi toimub õppetöö teisipäeva õhtuti.

Eesti algkooli õppetöö toimub koostöös Toronto linna koolivalitsusega. Kooliealised on kõik Torontos ja ümbruskonnas elunevad lapsed, kes on vähemalt seitsmeaastased. Võetakse vastu ka vanemaid õpilasi, kes veel senini ei ole käinud eesti algkoolis. Samuti on ka tänavu kavas vastu võtta uusi ja jätkata tööd seniste eesti keelt mittevaldavate õpilastega.

Kooliaasta sujuva alguse huvides on vajalik, et esimesel koolipäeval oleksid kohal nii uued kui ka senised õpilased. Lühikesest avaaktusest võivad lastevanemad soovikorral osa võtta. Aktusele järgneb uute õpilaste registreerimine ja esimesed koolitunnid teistes klassides.

Palume kõiki selle teadaande lugejaid omapoolselt kaasa aidata, et käesolev teadaanne levineks igasse kodusse, kus leidub kooliealisi noori, kuna senised kogemused näitavad, et lastevanemail on tahet, aega ja võimalusi oma lastele eestikeelse hariduse pakkumiseks.

Kohaliku omavalitsuse, haridusosakonna ja provintsi ning föderaalvalitsuse toetuste abil püütakse õpilaste eesti kooli saatmise kulud hoida nii madalad kui võimalik. Õppevahendid ja õpikud on ka sel aastal kooli poolt tasuta.

Koolikomitee

Alberta pank sulges uksed

OTTAWA — Edmontonis asuv suuruselt kuues kanada pank Canadian Commercial Bank, mille keskvalitsus kuus kuud tagasi päästis 255 miljoni dollariga, on nüüd Kanada föderaalvalitsuse teatel sulgenud oma uksed. See on esimest korda 62 aasta jooksul, et valitsus on sulgenud ärilise panga. Kanada seaduse kohaselt on kõik hoiused kuni $60.000 ulatuses kindlustatud Canada Deposit Insurance Corp. poolt; suuremate summade väljavõtmine nõudvat rohkem aega, kuid polevat ühtki põhjust, et neid kätte ei saada. Samal ajal anti ka teisele Alberta pangale korraldus oma asjade korrastamiseks.

Massaazh-teraapia
Leili Terts
Reg. M.T.
VASTUVÕTT KOKKULEPPEL
Tel. 757-8679

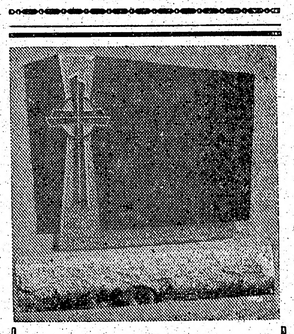

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

KIRIKUD

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 15. sept. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor Johannes Järvalti juhatusel. Laululehed. Jumalateenistusele järgneb ühine koosviibimine kiriku saalis.

Pühap., 22. sept. kell 11 hommikul KALMISTUPÜHA JUMALATEENISTUS York kalmistul, Section N. Teenib praost E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor Johannes Järvalti juhatusel. Laululehed. Vihmase ilma puhul lükatakse jumalateenistus edasi.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5845

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 8. septembril kell 11 hommikul. JUMALATEENISTUS EHATARES. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid.

Kell 2 p.l. kirikus PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid. Issanda surma mälestamine. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Kell 6 õhtul. Ingliskeelne PEREKONNAÕHTU. Toomas Rüdmik ja Allan Laur. Koosviibimine kohvilauas.

Kolmapäeval, 11. septembril kell 7 õ. PALVEÕHTU.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 8. septembril SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED Mt. Pleasant kalmistul kell 3 p.l., York kalmistu kivialtari juures kell 5 p.l. Muusikalises osas Estonia orkester.

Pühapäeval, 15. septembril kell 11 hommikul pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Pühap., 22. sept. kell 4 p.l. kodumaalt lahkumise tähistamise JUMALATEENISTUS. Solist sopran Silvia Preem.

Koguduse segakoori harjutused algavad esmaspäeval, 9. septembril kell 7 õhtul kiriku saalis.

Käsitööring alustab oma tööd 10. septembril 1985 kell 11 hommikul. Teretulemast endistele ja uutele käsitööhuvilistele!

Õpetaja kõnetunnid teisipäeviti kella 6—8 õhtul ja neljapäeviti kella 2—8 õhtul.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 hommikul kuni kella 8 õhtul.

EELK PEETRI KOGUDUS

317 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6648

Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 8. sept. kell 11 hommikul. Teeneb praost A. Taul.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 15. septembril kell 11 hommikul. Teenib õp. E. Heinsoo. Jutlus teemal: „MIDA MA PEAN TEGEMA, et saada õndsaks".

Jumalateenistusele järgneb kirikus PIIBLITUND — teemad: 1) KAS KRISTLIK ELU TÄNAPÄEVASES MAAILMAS ON ÜLDSE VÕIMALIK? 2) MIS ON ÜHE TÕELISE KRISTLASE TUNNUS?

PÜHAPÄEVAKOOLI algus 22. septembril kirikuga samaaegselt. Tooge 3—11 aastased lapsed pühapäevakooli!

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED algavad 15. septembril kell 9.30 hommikul. Samal ajal pühapäevakool.

CANTATE DOMINO proovid algavad 4. septembril kell 7 õhtul all saalis. Juhatab dr. Roman Toi. Uued lauljad teretulnud!

Õpetajate kõnetunnid kolmapäeviti kl. 9.30—12 päeval ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

383 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bardo Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 8. septembril kell 11 hommikul. Kojutuleku pühapäev. Kõneleb K. Raid. Segakoor, Issanda surma mälestamine. Kell 6.00 õ. PIIBLI ÕPETUS — K. Raid.

Pühapäevakool alustab tegevust 15. septembril.

R. S. KANE LTD.
Tähelepanu! UUS ASUKOHT
6150 Yonge Street (lõunapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2M 3W9
Tel. (416) 221-1159

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas.
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD
Lillede koju viimine.

Otsin
EMAABILIST-LASTEHOIDJAT
2 päeva nädalas kella 9-3-ni alates septembrist. Bloor ja Runnymede.
Helistada 767-9558

Murray E. Newbigging Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Floridas Boca Raton'is eestlastele kuuluvas kondomiiniumis 2 magamistoaga
MÖBLEERITUD KORTER
talvekuudeks välja üürida. **Tel. 281-8580**

Vajatakse investeerijat või aktiivset kaasosalist kasvavasse metalliala ettevõttesse.
Tel. 291-7642

SPORT

A. Roosi võit Empire State mängudel

Eesti kergejõustiku-veteranid Ühendriikides on pärast organiseerumist neli-viis aastat tagasi proovinud jõudu nii omavahelistel võistlustel (peamiselt Lakewoodis ja Long Islandil) kui ka New Yorgi ja New Jersey piirkondlikel võistlustel. Augustikuuks on koguni plaanitsetud eestlaste osavõttu neljal ameeriklaste poolt korraldatud võistlusel.

Buffalos toimunud Empire State Games tõid kogu osarligist kokku 6000 sportlast, neist veteran-kergejõustiklasi mõnesaja ringis.

45—49 a. vanusegrupis esines Aarand Roos. Kolmikhüppes, kus anti võistlejatele ainult kolm katset, astus ta kahel esimesel üle, kuid viimase hüppega, mis mõõtis 10.10 m, kindlustas ta endale võidu ning kuldmedali. Järgmisel päeval peetud kõrgushüppes ületas tas 1.45 m, millest piisas teise koha saavutamiseks.

Eesti Mängude ujumisvõistlused Lakewoodis

Laupäeval, 3. augustil peeti igaaastased noorte ujumisvõistlused Eesti Mängudel 25 m välisujulas, kus võistlejaid oli 15. Niagara Falls'ist oli kohal dr. Chris Kivi perekond, kus võistlesid Chantal ja Alana Kivi'd. Chantal saavutas 13—14-aastaste klassis 4 kuld ja ühe hõbemedali, Alana samas klassis ühe kuld- ja neli hõbemedalit. Piret Kreem Torontost ujus kulla 50 m liblikujumises ja hõbemedalid 100 m vabalt ja 50 m rinnuliujumises. Mai Kreem saavutas 50 m rinnuliujumises 58,0, ujudes masterklassis. Teised noored olid Lakewoodi ümbrusest, peamiselt eesti segaabieludest.

Samal nädalalõpul peetud masterite kergejõustiku võistlustest oli sel aastal rohkesti osavõtjaid, ligi 30, neist naisi 8. Korvpallis võistlesid New Yorgi ja Lakewoodi meeskonnad väga tasavägises mängus, kus võitis New York. Võrkpallis võitsid nii meeste kui ka naistemängudel Toronto võistkonnad. Laskevõistlusest võttis osa Arvi Tinits, kes elab praegu Washingtonis, võites kuldmedali.

Lakewoodi spordipäevad on tähtsaks ürituseks nii noortele kui ka vanematele eesti sportlastele.

M. K.

Spordimärkmeid

Berliinis peetud võistlustel marokolane Said Aouita, vaatamata et tundis valu saadud vigastusest, lisas 1500 m maailmarekordi oma senisele 5000 m maailmarekordile ja lubas selle järel teha veel kolm maailmarekordi ületamise katset, kuna tahab olla viie maailmarekordi omanik. Aouita oma 3.29,45-ga purustas Steve Crami viis nädalat vana rekordi 3.29,67.

100 m jooksu võitis poolakas Marian Woronin 10,20-ga, teine idasakslane Steffen Bringmann 10,22, kolmas kanadalane Desai Williams 10,33, teine kanadalane Bem Johnson oli viies 10,35-ga.

☆

Edingburghis toimunud rahvusvahelistel võistlustel Juri Sedõhh heitis vasarat 81.94. Naiste kõrgushüppes ületasid 1.90 venelanna Tamara Rõkova ja ameeriklanna Louise Ritter. Inglanna Fatima Whitbread viskas oda 70.14.

☆

Pariisis püstitas Maryse Ewanje-Epee kõrgushüppes 1.96-ga uue Prantsuse rekordi. Teivashüppes sai isikliku rekordi Philippe Collet 5.75-ga, teine Thierry Vigneron 5.70.

Jaan Roosi arstijuttu:

Mõnda tervisest...

Inglismaa „Medical Research Council" uurimus leidis, et pärast 24 tundi täielikku joogiveest hoidumist, terved vanemad mehed ei tundnud janu ning ei asendanud hiljem vabatahtlikult vee puudujääki nii palju kui nooremad, kes läbi tegid sama katse. Sellest võiks oletada, et ka hädaohtlik kehaline vedelikupuudus võiks tekkida kergemini vanemate hulgas. Näiteks, kaotada 10% keha veest tekitab tõsiseid häireid ning 20% veekaotus võib olla surmav. Teiselt poolt hoiatatakse aga ka, et mitte „ülekompenseerida"! Vanemas eas neerud ei tegutse nii võimekalt kui nooremas eas. Eriti vanemad pikamaajooksjad (kuuma ilmaga pool tundi joosta on juba päris pikk maa) peaksid kasutama kõiki joogipunkte nagu ette nähtud.

☆

Ühendriikide sporditeadlaste kuukiri „Medicine and Science in Sports and Exercise" kirjeldab kogemusi kolme vanusegrupiga kuumas kliimas: lapsed enne puberteeti, kehaliselt aktiivsed täiskasvanud, ning üle 50-aastased. Nii noorem grupp kui ka vanem kannatasid kuumuse mõjude all rohkem kui keskmine. Arvati, et lastel oli probleeme veel ebaküpsete süda-me-ringvoolu elunditega, ning et vanadel tulid häired ette mittekülladase higistamise ja ebaküllaldases vormis oleku tõttu. Kui korrati kuumuskatseid hästitreenitud meestega mitmes nooremas ja vanemas vanusegrupis, kadusid vahed ära. Tundus, et keha jahendamise süsteemid ei olenenud vanusest hästitreenitute hulgas.

☆

Tee kehalisi harjutusi, et olla õnnelik! Liigne istumine ja tegevusetus edendab halba tervist — sellele järeldusele jõudis Kanada föderaalvalitsuse „Fitness Canada" küsitlusseeria, mis hõlmas 22,000 isikut 10-st kuni 97-e aasta vanuses. Aktiivsed täiskasvanud (nooremad, enama kooliharidusega, kõrgema sissetulekuga), 56% rahvast, söövad tavaliselt korraliku hommikueine, ei suitseta, magavad ligi seitse tundi. Nende kehaheaolu katsete hinded olid kõrgemad ja haigestumise hädaoht harjutuste programmiga väheldasem. Paljudki ankeedile vastajad olid huvitatud suurendama kehalist aktiivsust aga puuduvat aeg töötamise tõttu. Arvati, et vajalik oleks, et asutused-töökohad peaks algatama ja laiendama kehaheaolu programme.

„Eesti Masterite Teated"

Ujujaid Lakewoodi Eesti Mängude ujumisvõistlusel 3. augustil. Vasakult esimene Mai Kreem tagareas viimane paremal Piret Kreem.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Unstalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale $3.—		
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70
NAER ON TERVISEKS II	12.—	$1.—
M. Juhkam — USK ON MEID AIDANUD (Valimik vaimulikke sõnavõte kodumaale)	12.—	$1.50
TAIMI PROOS — ELUKIIGEL (luuletused)	10.—	.50
E. Eerme — EESTI EKSLIIBRIS VÄLISMAAL IV	5.—	.70
H. Meret — TEREMI JUTUSTUS	25.—	$1.50
LISANDUSI I mõtete ja uudiste vabale levikule Eestis	20.—	1.—
A. Mägi — EUROOPA RAHVASTE AJARAAMAT 264 kl., köites	$22.—	—.70 US$2.00
Robert Kreem — VANDEGA SEOTUD	15.—	$1.50
E. Past — MAALT ja MERELT	$10.—	$1.50

Faktide ja legendide TALLINN

4.

Laevasõit Läänemerel ja Soome lahel toimus 12. ja 13. sajandil peamiselt n.n. maamärkide järgi. Maa võis hetkeks laevniku silmist kaduda, kui purjetati sirgjoonel, kuid pidi üsna varsti ilmuma jälle nähtavale. Merekaarte ei olnud, kompassi ei olnud — oli kirjeldus, kuhu vaadata, mida seal näha oli ja mis siis tuli teha. Kopenhaagenis, Taani Riigiarhiivis asub 1200-te algupoolelt pärinev purjetamisjuhis: kuidas laevaga sõita Taanist Tallinna.

PURJEDEGA ALLA-, AERUDEGA VASTUTUULT

Raapurjedega laevad: eesti nobedad viikingilaevad ja saksa kohmakad koged ei olnud võimelised tihttuules liikuma. Kui tuuled olid vastu, siis tuli laeval või laevastikul oodata soodsaid tuuli. Seda ei saanud teha avamerel, tuli minna randa või lähemasse sadamasse. Eesti sõja- ja kaubalaevad olid tegelikult suured paadid, millel olid aeruaugud ülemises pardalauas ja mis olude või häda sunnil võisid liikuda ka vastutuult. Ainult kiire liikumise vajadus või ont pani mehed aerudele.

Meid ei huvita üksikud punktid ja saared Taani ja Lõuna-Rootsi rannikul. Me algame oma meretee Arnholmi saarelt, mis asub veidi põhja pool tänapäevasest Stokholmist. Piki rannikut lõunast põhja purjetanud laevastik muudab siin äkki kurssi hommiku (ida) poole ja liigub lõuna pool Ahvenamaa saari üle Botnia suudme. Pidepunktid teel on: Lemböte, Korppoo, Aspö, Refholm, Malmö ja Jurino saar, millest tuleb mööduda põhja poolt. Siis on ees kolmekümne kilomeetri pikkune Hangö neem, millest ei ole võimalik märkamatult mööda sõita, Hangö neemest möödudes annab juhis neli maamärki, enne kui jõutakse Porkkalasse. Seal muudetakse kurss lõnasse. Väike Mäkiluoto saar ei ole veel vajunud selja taha, kui juba ees sinetab Naissaare põhjatipp Virbuotsa. Sealt edasi on Kaleveny, Lindanise, Reval või Tallinn — olenevalt sellest, mis aastanumbrit näitab kalender ja mis on laevniku rahvuslik päritolu.

See purjetamisjuhis ei juhata kaugemale, kuid sealt edasi läks laevatee piki Põhja-Eesti rannikut ida poole.

„NATIONAL GEOGRAPHIC'u" VIIKINGID

Populaarne maa- ja loodusteaduslik ajakiri käsitles hiljuti rootsi idaviikingite osa ajaloolise Vene riigi asutamisel ja pani oma kangelased kohe Läänemerre ja Soome lahte suubuvate jõgede suudmetesse Venemaa matka alustama. See oli hea, et neil vapratel varjaagidel ei olnud „NG" number purjetamis juhiseks — nad ei oleks kunagi sihtkohta jõudnud ja Venemaa oleks jäänudki asutamata. Kui ajakirja tähelepanu juhiti asjaolule, et nende kirjutises ja kaardil viikingite merematka kõige olulisem osa puudus, siis võttis toimetuse uurimisosakond puuduse omaks ja lubas küsimust tulevikus korrektsemalt käsitleda.

Sama ajastu vene allikad tundsid Läänemerd „Virulaste mere" ja „Varjaagide mere" nimede all: „Virjanskoje more" ja „Varjazhkoje more". Prangli saare vanad nimevormid aga sihivad viikingite toetuspunktile: Wrangelsaar (1723), Wrangö (1580), Wranghoe (1491) ja Varank (1030). Kes nimetasid praegust Tallinnat Lindenesiks — Lindanäsiks? Millal see nimi võis käibele tulla?

EESTI VANIM DOKUMENT

Muistses laevasõidus olid kaks materjali, mida laevnikud piisaval hulgal ei saanud kaasa võtta. Üks oli metsamaterjal, mida vajati laevade parandamiseks ja teine oli värske joogivesi. Mastipuid võidi raiuda Pranglist, Naissaarelt ja Tallinna ümbruse metsadest. Värsket vett tõi Tallinna lahte käredavooluline Härjapea jõgi, kuhu tol ajal lõhed tulid kudema ja mille kaudu angerjad pääsesid Ülemiste järve.

Jõe taga — Tallinna poolt vaadates — asus üks asutus, mille jäljed ka praeguses Tallinnas on nähtavad. Praeguse Tartu maantee ääres asub tähelepandamatu ja luitunud vana kirik — Jaani seegi (vaestemaja) kabel. Kunagi kuulus väike kirik Püha Johannese hospidalile, kuhu eraldati leeprahaiged. Sellest hospidali nimest tuli eesti keelde leepra nimetus — „pidalitõbi" (hospidali-tõbi), sest see oli ainus tuntud haigus, mis parandamatuna ja nakkavana juba sel ajal täielikku eraldamist nõudis. Püha Johannes hospidal asutati kaugele teispoole jõge, kuhu ei viinud rohkem kui ainult üks tee.

Sada nelikümmend aastat tagasi tuhnis tolleaegne Tallinna burgermeister (linnapea) ja ajaloodoktor F. G. von Bunge raekoja keldris ja leidis vanade pärgamentide hulgast Eesti vanima üriku. See oli Rooma paavsti saadiku Modena Wilhelmi kiri aastast 1237, mis lubas hospidalil vastu võtta annetusi ja pärandusi. Asutuse nimi selles kirjas oli „domus fratrum leprosorum de Rewalia". Ürik kinnitab seega, et Jaani seek ehk Püha Johannes hospidal eksisteeris enne kirja kirjutamist — s.t. vähemasti 15 aastat pärast Tallinna „asutamist" taanlaste poolt. Kas olid taanlased kiired hospidali asutajad, või oli see asutus samuti enne nende tulekut olemas?

Kindlasti on teada see, et aastal 1380 hospidali kivivõlvidega saun sai oma vee toru kaudu Härjapea jõest.

KUIDAS SOOME LAHT TEKKIS?

Muistendites on vanarahvas sellele andnud mitu seletust. Sealtsamast endisest viikingite merebaasist — Pranglist — nopitud lugu jutustab:

„Kord tuli Kalevipoeg Soomest ja astus suure kivi peale, pidi aga kukkuma ning hammustas kivi küljest tüki ära. Astudes kivile, vajus kivi poolest saadik maa sisse ja jälg jäi kivile ning on praegugi."

Viru-Jaagupist pärineb lugu: „Kalevipoeg tuli Soomest, püksid üles kääritud, vesi oli aga sügav, ja öelnud: Oi tooda loisku, ära tahtis ousud kastada!"

Viru meri oli siitpoolt vaadates Soome meri. Kohalast üles kirjutatud muistend jutustab: „Soome meri on Talina merest tulnd. Kalevipoeg aidand natuke labidaga üht kõhta madalamast, sedaviisi tulnud Soome ja meie vahele meri. Enne merd meie ja Soome vahel pole olnd. Siis olnd meie ja soome rahval ühine keelemurre."

Naissaare tekkimise loo on avaldanud M. J. Eisen oma raamatus „Eesti kohalikud muistejutud", Tallinn, 1920. Selle kohaselt saatnud üks Tallinna kaupmees oma laeva kalli kaubaga Rootsi poole, kuid lasknud enne targalt küsida — kas laev peaks õnnelikult kohale jõudma. Tark vastanud, et laeval on ainult siis hea õnn, kui ühtegi varastatud asja laevas ei leidu. Kapten vannutanud kõiki reisijaid, et neil midagi varastatud asju kaasas pole. Sellest hoolimata alanud kohe pärast Paljassaarest möödumist metsik torm.

Siis tunnistanud üks laeval viibiv naine, et temal on kaasas üks armu-laua-leib, mis olevat õpetaja käest maha kukkunud. Tema võtnud selle üles ja pistnud tasku. Tehtud otsus — naisterahvas tuleb merre heita, muidu läheb laev hukka, Otsus tehtud teoks. Naine aga sirutanud käe kirikuleivaga välja ja hüüdnud: „Kui oled tõesti Kristuse ihu, siis päästa ennast ja mind!" Merre heidetud naine ei vajunud põhja, vaid suur saar kerkinud merest temale jalgade alla. Saarel hakanud allikas voolama ja viljapuud vilja kandma, nii et naisel polnud nälga karta.

Varsti toonud lained lootsiku saare randa, millega naine tagasi Tallinna sõudnud. Laev aga jõudnud õnnelikult Rootsi. Saart hakatud Naissaareks nimetama ja seda nime kannab see praegugi.

Järgneb

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

Tõnu Toome, B.A.Sc.,LL.B.
TOOME & PEASE
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

TÄHELEPANU!
Parkway Baker'i tooteid on nüüd saadaval ka BROADVIEW DELICATESSEN'i äris, 141 Danforth Ave.
Parkway Bakery
127 Manville Rd. Unit 14
Scarborough — Tel. 751-0066

EON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe lalaldase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad
üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Prof. F. Oinase uus esseedekogu

Stokholmis ilmus „Välis-Eesti & EMP" kirjastusel professor Felix J. Oinase uus esseede kogu, mis kannab pealkirja „Vargamäe tõde ja õigus". Nagu autor raamatu saatesõnas ütleb, on kõik käsitletud teemad vähemal või suuremal määral seotud eesti rahvaluule ja kirjandusega. Nagu teose nimetusestki nähtub, on mitmed esseed pühendatud A. H. Tammsaare suuromaani „Tõde ja õigus" tegelaste ja nende vaimumaailma vaatlusele.

Kuid tegelikult on prof. Oinase teose perspektiiv palju laiem, ulatudes geograafiliselt ja kultuuriliselt globaalseile mõõtmeile. Autor on väljunud piiratud Balti ruumist, kirjeldades näiteks Oskar Lutsu Tootsi-lugude algupärandit Ameerikas, tõelist Kentuki Lõvi. Vaadeldakse uutest vaatekohtadest Kalevipoja muistendeid, Vana Kalevi tarkuse- ja Seitsme Moosese raamatut ning kangelast põrgu väravas. Uue kirjandusloolise avastusena on autor leidnud kontakti Hugo Raudsepa „Vedelvorsti" ja soome kirjaniku Joel Lehtoneni suuromaani „Putkinotko" vahel, et nimetada mõnda näidet. On juttu õnnest ja õnnesärgist, mineviku kuldamisest ja paljudest muudest nähetest eestlaste vaimu ja fantaasia maailmas.

Raamatu rohkem kui 270 leheküljel leidub ka imponeeriv allikmaterjalide loetelu ning ingliskeelsed kokkuvõtted teose sisust, kaasa arvatud isikunimede register.

Indiana ülikooli soome-ugri ja slaavi keelte ning rahvaluule professor Felix J. Oinas on annud järjekordselt silmapaistva panuse väliseestlaste esseistika varamusse, kuhu juba varem kuulub tema teos „Kalevipoeg kütkeis". F. Oinase uus teos sisaldab lühiesseid ja laaste, mis loodud viimase paari aasta jooksul suuremate tööde kõrval. Nende kohta on F. Feldstein koostanud ülevaate „Felix Johannes Oinas Bibliography".

Oma järjekordse teosega „Vargamäe tõde ja õigus" on autor avastanud palju uut eestluse vaimsel ja kultuurilisel palgel. Raamat on saadaval kirjastusest aadressil: Välis-Eesti, Box 2171, S-103 14 Stockholm. Sweden.

Loodi Linda Ormessoni nimeline fond

„The Embroiderers Guild of America". Inc. suur, paljude tuhandete liikmetega erialane üleameerikalik organisatsioon, mille asukoht oli New Yorgis, kolis hiljuti oma peakorteri Louisville'sse, Kentuckys. Selles asutuses töötas viimased 18 aastat meie tuntuim rahvuslike mustrite tundja Linda Ormesson, kes on endine Kehtna kõrgema majapidamiskooli õpetaja.

Linda Ormesson, kes on puhkepalgaline, asutusega kaasa ei läinud, vaid jäi New Yorki. Arvestades tema suuri erialaseid teadmisi jäeti ta nõunikuna N.Y. vastava töötasuga.

Arvestades Linda Ormessoni panust senises töös Guildi joonestajana ja kavandajana, loodi mainitud org-i juurde „The Linda Ormesson Commemorative Endowment Fund".

Guildi juhtkonna viimasel koosolekul Louisvilles, tegi laekur Cynthia Tribelhorn teatavaks, et eesmärgitud L. Ormessoni fondi loomine on lõplikult kinnitatud.

Linda Ormessoni kaudu on ulatuslikult tutvustatud eesti rahvusmustreid ja üldse Eesti kodukäsitöö ala. Tema mustrite kogud on korduvalt olnud väljas näitustel jne.

VES

Maakondliku Esinduskogu esimees J. Vihma oma abikaasa ja EV aupeakonsul Ilmar Heinsoo abikaasa Margoti vahel Jõekääru Lastesuvekodu peahoone trepil Kuusalu lauritsapäeval. Foto: Vaba Eestlane

Enesesäilitamise sunnil

Rutt Eliaser, Passita ja pajata. EKK 1985. 236 lk.

Rutt Eliaser, kes pääses 1977. aastal õe juurde Rootsi katsub nõukogude argielu käsitleva memuaarteosega „Passita ja pajata" vastata küsimusele, mis sai esimese küüditamisega (1941) äraviidud meestest eraldatud naistest, kuidas elati primitiivseisse oludesse suunatud ühiskonnavormides, kust väljapääsuks polnud antud kellegile lootusi, kuna küüditamisel ei olnud ettenähtud karistusaastaid. Alanud sõda lõikas läbi ühendused kodumaaga, kui neid mõnel määral saanuks olla. R. Eliaser on kahel korral küüditatud 1941. a. Tomski oblasti, kus ta oli 1945. a. kevadeni ja hiljem uuesti 1949. a., jäädes Siberisse 1956. aastani, kandes viimase karistusaja Krasnojarski krais.

Sõjajärgsete vangilaagrite elust on viimastel aastatel ilmunud mitmeid teoseid, kuid tundmatu on olnud esimese küüditamisega viiduteaatus, kes ei sattunud üksnes Siberisse, vaid samal ajal kogu riigis valitsevasse näljaperioodi. Nii ongi teoses vaadeldava aja ühisnimetajaks unistus söögist ja söögi saamine enesesäilitamise alusena.

R. Eliaser on kirjutanud väga elavalt lühipiltidena rangest igapäevasest elust, jagades 1941—1949 aastate vahe peatükkideks eriasukohtades elamise alusel. Teekond, mis algas küüditamisega 14. juulil viis esimesena väljasaadetute kolhoosi Makarevkasse, sealt edasi taigasse Vojentorgi teenistusse ja elust selle asutuse teenistuses taigas. Järgnesid Lasplavi töödel Pavolskis, vabas Gorelovka kolhoosis, kuni sõja lõpul andis tulemusi kodumaal asuvate endiste sõprade, kellest uue korra ajal mitmed juba kõrgemail kohtadel, palve tema ja ta ema kodumaale tagasi lubamiseks. Nii ongi sõjajärgsele Venemaale iseloomustavad kogemused teekonnast Tomskisse, Tomsk ja sealt sõit Moskvasse.

Lugeja peab hinge kinni pidama sageli koos autoriga kui näib, enam nagu ei jaksakski vastu pidada. Kui teised väljasaadetud surevad ja lootust pole mitte millestki tugevdada. Selgub kui madalasse viletsusse võib inimene laskuda ja siiski inimeseks jääda, kus elu säästmise vaist otsib tuge igast võimalusest. Aga väljasaadetud ei olegi sealses ühiskonnas nii väga eraldatud inimestena, kogu Siberi sõjaaegsed inimesed võitlesid samasuguselt näljaga ja raskuste vastu.

Viimaseks peatükiks on nelja sõjajärgsete aastate elu Eestis, tähelepanekud aktiivsest metsavendlusest ja nende kartusest. Siberi alatine toiduküsimus aga on asendunud poliitilise olukorda sobitamisega, elukoha, töökoha ja inimväärse koha saamiseks kuni uued märgid näitavad eelolevat küüditamist.

Nii Siberis kui ka kodumaal on autoril kohtumisi tuntud eestlastega, keda ta alati aupaklikult tituleerib prouadeks; anakronism mis on võõras nõukogude ajal, kuid millega säilitatakse väärikust. Nii annab teos ka elumärki teistest, kellega ta koos on saatusraskeid aastaid talunud.

R. Eliaseri mälestusteosel on kahtlemata ka tänapäeval missioon, meenutamaks seda, mida eesti rahvas on kogenud, mida vanad kipuvad unustama, nooremad ei tea ja mõned ehk ei pea usutavaks. Seda ei tohi unustada, kuna see iseloomustab ühe, ja tänapäeval leviva rezhiimi tõelist palet.

Hannes Oja

Jõekääru Lastesuvekodu valguspeol lavastatud „Udumäe Kuninga' peategelased, Eero Laansoo ja Monika Roose. Foto: J. Säägi

Ly Parma reisikiri

Sinine Doonau ja vana Euroopa

On otse hämmastav, kuis vahest noorusea või lapsepõlve unistused jäävad südamesoppi kiusama aastakümneiks ja nende täitumine ükskõik milliselgi moel toob meeltesse omamoodi rahuldustunde.

Johann Strauss on loonud romantilise ja kooliaegadel meelihaaranud valsi „Sinisel Doonaul", mille ääres kujutluste kohaselt kõlab mustlasmuusika, nutab viiul, elab armastus ja põlevad õised lõkketuled — seda näha soovinuks küll iga teismeline tüdruk. Selle lootuse täitumine tundus üsna lähedal, kui Ungaris korraldati gaidide jamboree ja äsjase ning noore gaidina oli jutuks, et võiksin sellest osa võtta. Kriipsu kõigele tõmbas läbi majanduslike kaalutluste kõrval veel samal ajal alanud Itaalia-Abessiinia sõda. Kuigi sõjakolle oli kaugel, leidis ema: .....

„Sõda on ku tulekahi ja võib kiiresti levida, on ennegi juhtunud, et ei saada enam tagasi, inimesed kaovad, noor laps veel pealegi . . ." Lapse südantlõhestav ohkamine: „Aga ma tahtsin ju näha sinist Doonaud" olukorda ei lahendanud ja Ungari oma sinise Doonauga jäi nägemata.

Ent vahest täituvad kaugedki unistused. Nii leidsime seekordselt ekskursiooni, kus muuhulgas oli kavas ka nädalane lõbureis ehk cruise uhiuue laevaga Doonaud pidi algusega Russe linnast Bulgaarias ja lõpetades Viiniga Austrias.

Ei, oma sinist Doonaud ma ei leidnud. Ta oli hall ja pruun, saastvetest reostatud ja kaotanud oma kauni värvi — ent ta oli siiski Doonau ja sellest reisist kujunes eriti huvitav ja omapärane kolmenädalane retk vanasse Euroopasse. Olin sellega ühtlasi aastakümnete järele täide viinud jällegi ühe oma peidetud unistuse.

Euroopa-tuur, mis ajaliselt sobivana tundus, kannab kõlavat nime „Hurmav unistus" ja läbib Jugoslaavia, Bulgaaria, Ungari ning Austria, kasutades reisivahendina vaheldumisi bussi, laeva ja lennukit.

Reis algab sekelduse ja pettumusega. Kui tol kaunil juuni-laupäeval õigeaegselt lennujaama jõuame, teatatakse üsna ükskõikselt: ärasõit on edasi lükatud 24 tunni võrra, kuna oodatud liinilenuk pole Torontosse kohale jõudnud mingi masinarikke tõttu. Oleme kaotanud tuurist ühe päeva, kui järgmisel õhtul koos oma reisivarustusega uuesti lennujaama sõidame. Taksojuhiks juhtub olema jugoslaavlane, kes rahateenimise otstarbel Torontos taksot sõidab, ent oma kodumaal sealomandatud rannaäärset maja ja sugulasi sageli vaatamas käib. Ta hinnang meie lennuliini kohta on hävitav:

„Ah JAT lenukiga sõidate! Teate, mis tähtedest JAT koostatud pilkenimi on: „Just Any Time". Ma ei sõida ammugi enam kunagi JAT'iga, nad ei pea aegadest kinni, nad müüvad 700 sõidupiletit kui lennukis kohti on vaid 300 ega teata teile, kui midagi läheb viltu! See on maailma kõige viletsam lennuliin."

Omaenda lõppotsuse tegemist nii kiiresti ei pea me vajalikuks, ent väike kõhklus selles osas leiab edaspidigi kinnitust.

Vahemere-äärne ajalooline ja praegu peamiselt suvituslinn Dubrovnik on meie esimene sihtjaam, kuhu jõuame mitmetunnilise ootamise ja ümberistumise järele Zagrebi suures lennujaamas.

DUBROVNIKU SUVITUSLINNAS

Dubrovnikus ootab meid juba ees reisijuht ja omamoodi üllatus, mis meile uudseks ja iselaadseks kujuneb. Nimelt selgub kohe alguses, et seekordsest tuurist pole rohkem osavõtjaid kui vaid meie kaks. Nii on meie kahe käsutuses tuurijuht koos minibussiga terveks nädalaliseks ringsõiduks enne, kui algab laevasõit.

Tuurijuhiks on pikk ja sihvakas julgoslaavia noormees nimega Ianez ja kui nimetan, et meie oma vanim poeg on nimega Jaan, sõnab ta: „Sama asi". Nii saabki toredast saatjast meie esimene Jaan ja hiljem järgneb sellele ka veel teine. Aga sellest edaspidi.

Hakkab silma kohe alguses, et jugoslaavia mehed on enamikus väga ilusad, pikad, sihvakad ja toreda kehahoiakuga. Meie hotelli restorani kelnerid on välimuselt eranditult nagu välja valitud sõjaväeakadeemiast ja peale muu näitab nende serveerimisstiil ja väljaõpe omaala väga head kooli.

Hotell „Belvedere", mis meie koduks saab nii reisi alguseks kui ka lõpupuhkuseks enne tagasisõitu, on samuti omaette üllatus. Meie saabumisel on ta alles kahe nädala eest avatud, tuliuus ja arhitektuuriliselt suursaavutus, ehitatud järsultlangevale kaljuseinale, kusjuures maapoolt saabudes on esimene korrus tegelikult merepoolt vaadatuna 16. korrusel ja toad asuvad sellest allpool, kõik rõdudega ja suurepärase vaatega otse Aadria merele. Kõrval- ja ajaveeteeruume marmorpõrandate ja vaipadega sellises hulgas ja avaruses vaevalt kuskil hotellis leidub, sisustatud kroonlühtrite, nahk- ja sametsohvade ja paljude mugavustega. „Belvedere" ümbrus on alles kavandamisel, rand korrastamisel, küll aga on valmis suur siseujula, solaarium, saun jm. Dubrovniku ajaloolisest vanalinnast on ta poolteist km kaugusel, see asub üle lahekääru pakkudes suurepärase vaatepildi.

Dubrovnik — nimi tuleb slaavi päritoluga sõnast tammemets — dubrava — on ajalooline linn asutamisajaga 7. sajandil, mille edaspidist väljaarenemist tiivustas asukoht laheäärse sadamana Aadria meres. Vaatepilt Dubrovniku vanalinnale kõrgelt mäeteelt on niivõrd huvitav ja omapärane, et seda vaevalt unustada või mõne teise kohaga äravahetada saaks. Linna sajandite pikkune ajalugu on niivõrd tihe, sündmusterohke ja valitsejate ja võimude vahetusel käest-kätte käinud, et selle pikemaks kirjeldamiseks käesolevaga puuduvad võimalused. Meid tutvustab kohapealne erialajuht paljude ajalooliste tähistega, millest eriti meelde jääb Rectors Palace, mis 1435. a. püssirohuplahvatuse järele uuesti üles ehitati, ent Dubrovnikut tabanud hävitaval maavärisemisel aastal 1667 suurelt osalt puutumata jäi. Lossi siseõu omab eriliselt hea akustika ja seal korraldatakse nüüd välismailt saabunud maailma suurkunstnike osavõtul suvekontserte.

„Napoleoni armee sõjatrompetid kuulutasid Dubrovniku vabadusele surmamarssi," loen pateetilist ajalookirjeldust enne kui jõuame II maailmasõjale kaasunud ajajärku, mis viib Jugoslaavia kommunismikütkesse, ent marssal (president) Josip Broz Tito rangekäelise diktaatorliku võimu all mitmeti oma iseseisvust säilitades.

Praegune Dubrovnik oma uute hotellidega on peamiselt suvituskuurort, millele erilise lisandi annab ajalooline tagapõhi ja rohkesti vaatamisväärsusi.

Dubrovnikuga lähema tutvumise järele alustame bussisõiduga läbi Jugoslaavia esiteks rannaäärt pidi, kus mitmel pool jõgede suudmeis märkame austreile väljakujundatud kasvukohti. Selleks on vajalik erilisi soola- ja magedavee ühinemispaiku, kus siis austrite müügi valmis kasvamiseks aega läheb kolm aastat.

Seejärele pöördume mägiteid pidi sisemaale. Mostar — jällegi ajalooline linn ja kõige kuumem koht Jugoslaavias, milles endisaegsel foonil kohtuvad orient ja läänemaailm, kust eriti meelde jääb türklaste valitsusajal 1566. a. ehitatud valgest kivist kaarjas kõrgsild üle Neretva jõe. 22 000 elanikuga linnas on 17 mosheed, türgi päritolule viitab paljude vanemate naiste seljas rahvarõivas — seelik-püks — nägusid aga endisaegade eeskujul enam ei kaeta. Soovituste kohaselt sööme Mostaris esmakordselt rahvustoitu cevapcicast, mitmetsorti hakklihast valmistatud vürtsitatud vorstimoodi toitu ja joome tillukesist tassidest magus-kanget türgi kohvi, mis olevat „kuum kui põrgu, magus kui patt ja must kui naise süda."

(Järgneb)

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 5. septembril 1985 — Thursday, September 5, 1985

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

Parimaks autoostutehinguks helistage
BILL KUNNAS
298-7600
kodus 498-8337
Dodge & Chrysler
4963 Sheppard Ave. E. Scarboro

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prillraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler. Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1536 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dimnick Cr.
Tel. 489-0562

wintario

29. augustil peetud Wintario loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. A825667, $100.000 — A793958, C803074, C497226, $10.000 — 647267, 938980, $1000 — 11191, $100 — 8917, $50 segijärjekorras numbrid 105034, $10 — 562, tasuta piletiraamat — 57 ja nädala müstilise preemiavõidu Plumouth Voyager — 563499.

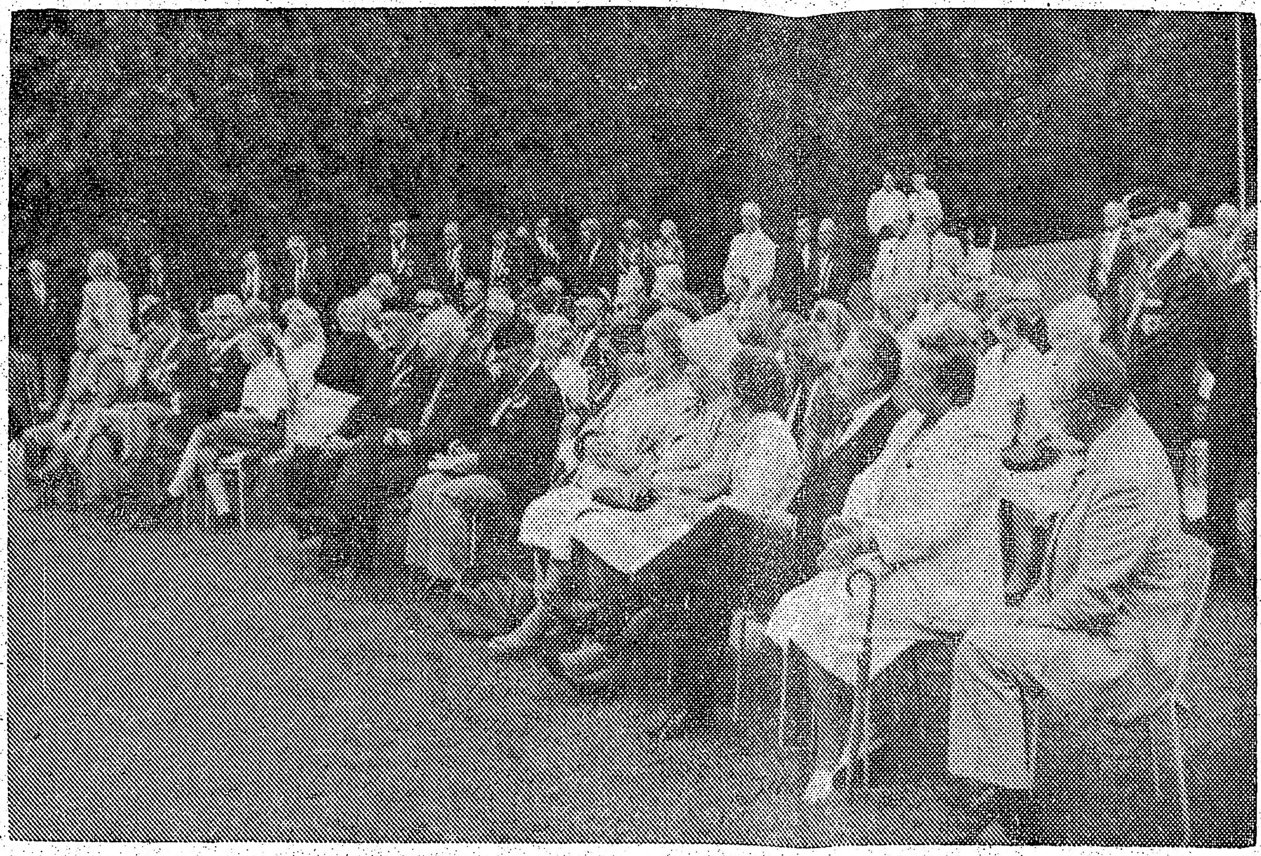

Vaade Põhja-Ameerika Seitsmendast Eesti Sõjameeste Suvepäevast osavõtjaile.
Foto: Tommy Tomson

Kogukondlike maksude soodustusi pensionäridele Ontarios

Ontarios alalist elukohta omavad pensionärid võivad järjekordselt lähemal ajal oodata provintsi valitsuse poolt saadetavat sooviavalduse formulari kogukondliku kinnisvaramaksu või rendi kohustuse vähendamiseks vastava hüvituse (Property Tax Grant) taotlemisega.

Selle ajalehe veergudel on samal teemal allakirjutanu poolt varem ilmunud ülevaateid, kuid aasta-aastalt uute pensionäride juurdetulek ja ajamomendi aktuaalsus õigustavad selle küsimuse taas meenutamist.

Ontario valitsus on alates 1980. aastast andnud otseselt hüvitusi (grants) Ontarios elunevaile pensionäridele kogukondlike kinnisvaramaksude või üüri arvel kuni $500 aastas ja eraldi tasutuna müügimaksu soodustusena $50. Viimane summa tavaliselt saadetakse pensionäridele detsembris.

Iga Ontario elanik, kelle vanus 1985. aastal on 65 või enam ja kes maksab kinnisvaramaksu või üüri oma alalise elukoha arvel Ontarios on õigustatud kinnisvaramaksu hüvitusele (Property Tax Grant).

Erandiks on aga pensionärid kelle alaliseks elukohaks on hoolduskodu (nursing home) või vanadekodu (home for the aged), kes ei oma seda soodustust, kui need asutused ei maksa kogukondlikke makse ja nende elanike majutuskulud on asendatud (subsidized). Alalise elukoha kategooriasse ei kuulu samuti majaühikud (housing units) või institutsioonid, kes ei maksa kogukondlikke makse, nagu kirikute kinnisvarad.

Vanemad pensionärid said lubatud hüvitusest 1985. aasta arvel kätte kevadel poole summa, s.o. $250. Ülejäänud summa, ülemmääraga $250, saamiseks tuleb täita vastav vormiline sooviavaldus, mis peaks pensionäridele saadetama lähemate nädalate jooksul.

Uued pensionärid, kes jõudsid pensioniikka aasta teisel poolel, s.o. juuli ja detsembrikuude vahemikus ja on õigustatud vanaduskindlustuse pensionile (OAS) saavad valitsuse poolt saadetava sooviavalduse vormi varakult 1986. aastal.

Hiljutised immigrandid, kes ei oma õigust vanaduskindlustuse pensionile peavad esmakordse hüvituse saamiseks täitma eraldi „Eligibility Application" vormi, millele peab kaasnema tõend vanuse ja elukoha tuvastamiseks.

Hilinenud palveid hüvituse saamiseks 1984. aasta arvel on võimalik esitada kuni käesoleva aasta lõpuni ja 1985. aasta kohta tuleb palve esitada mitte hiljem kui 31. detsembril 1986. aastal.

Muudatused abieluseisundis aasta kestel põhjustavad olukorra kus erandlikud normid tulevad rakendamisele.

Seni hüvitusi õigustatu surma korral kehtivad üldiselt järgmised normid. Pensionär on õigustatud kevadel saadetud tshekile, kui tema surm järgnes hiljem tsheki kuupäevast. Kui surm eelnes enne hüvitustsheki väljaandmist, siis tuleb tshekk saata tagasi. Kui lahkunul oli pensioniealine abikaasa, siis tagasi saadetud tsheki asemel antakse uus tshekk järelejäänud abikaasa nimele.

Sügisene hüvituse osa maksmine kuulub pensionärile, kui tema suri pärast sooviavalduse vormi täitmist.

Pärandustombu hooldajal puudub õigus lahkunu nimel kinnisvaramaksu hüvituse taotlemiseks. Pensioniealine lesk saab seda aga taotleda enda nimel.

Aasta jooksul Ontariosse elama asunud pensionäril on õigus hüvitusele ainult selles osas, mis hõlmab ta elukohta Ontarios.

Kui pensionär lahkub Ontariost enne kevadise tsheki väljaandmist, siis ta ei ole õigustatud mingile hüvitusele selle aasta eest.

Kui osa kinnisvarast on välja üüritud, siis kinnisvaramaks, mis langeb üüritud osale, ei kuulu hüvituse arvutamise aluse hulka.

Eraldine maksude soodustuse kord kehtib Ontarios alla 65 aasta ealiste kogukondlike kinnisvaramaksude või üürikulude kohta, mis on ühendatud vastava aasta tulumaksulehtede täitmisega.

E. Soomet

Reagani ja Gorbatshovi kohtumine kestab 9 tundi

WASHINGTON — USA presidendi Ronald Reagani ja N. Liidu juhi Mihhail Gorbatshovi vahel on lepitud kokku, et nad peavad 9-tunnise formaalse läbirääkimise novembris Genfis. Reagan kavatsevat kasutada ajaloolist kahepäevast kokkusaamist arutlemiseks N. Liidu sõjalise ja inimõiguste poliitika üle.

N. Liidu plahvatavad tv-aparaadid

N. Liidu teadeteagentuur Tass teatas, et televisiooni vaatamine võib olla ohtlik. Riigis toodetavat 71000 aparaati aastas, millest 24000 on defektsed. Ühes Moskva äris näitas alles kümnes kundele näidatud aparaat pilti. Kes ostab värviteleri „Rubin" saab kohe tuletõrje telefoninumbri kaasa, et aparaadi plahvatuse puhul viivitamatult tuletõrje välja kutsuda.

Vodka Gorbatschow

Lääne-Saksamaal on müügil vodka, mille nimi on tänapäeval eriti ajakohane. Võidakse küsida, kas N. Liidu uus juht on andnud loa oma nime kasutamiseks vodkale, nagu Hrusthshovi ajal tuli turule Nikita-vodka. Läänesaksalaste Gorbatschow nimemärk on siiski pärit kaugest tsaariajast. Sellenimelisel perekonnal oli viinavabrik, mille toode kandis asutaja nime ja kui revolutsiooni ajal põgeneti, siis võeti vodka-retsept kaasa ja hakati uuesti tootma Saksamaal. See on nüüd Lääne-Saksamaa soosituim kodumaine vodka, mille valmistamine on praegu täielikult sakslaste käes. Pudel viina toiduärides maksab ca 6.50 Kanada dollarit.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

AVP SECURITY
varguse ja tule vastu
Tel. 496-2334
kodus 499-8193
Küsida ALLAN PRÜMMEL

Aarand Roos
„RÄNDAMAIE"
Luuletuskogu
$6.— + saatekulu 70 c

„Tule ja võitle selle eest, mis . . .

(Algus lk. 1)

et kahjuks ollakse muutumas klubiliseks organisatsiooniks, apoliitiliseks ühikuks meie ühiskonnas, eriti rahvuspoliitilises sektoris.

Teame kõik, et vanus kaotab kui võitled jõuga, aga võidab alati vaimsete kogemustega eesti sõdur.

Sõduri tähtsus, arvamus ja aktiivsus on suurenenud ja omandanud olulise koha vaba maailma poliitilises malemängus. On viimane aeg, et Võitlejate Ühingud ja Liidud haaraksid tugevama ja suurema osa meie rahvuspoliitilises võitluses, kus protsentuaalne eestluse kaduvus assimileerumis-süsteemi on otse katastroofiline. Kas poleks $10.000.00 poliitilise parteile kasulikum kui $20.000.00 eest trükimusta, mida keegi ei loe ega kasuta? Miks räägib peaminister Mulroney poolakate ja leedulastega, mitte baltlastega? Me oleme poliitiliselt nõrgad, nii oma teadmiste poolest kui ka hääletusblokina. Poliitikat ei õpita 7-mehega peakoosolekutel Eesti Majas, vaid seal, kus poliitika võimujuured kasvavad.

Eesti sõdur, Eesti vajas Sinu abi 1941 ja vajab Sind ja Su panust ka praegu, veel enam aga homme! Tule ja võitleme selle eest, mis meilt võeti ja mida me tahame tagasi saada! Kui meie seda enam ise ei suuda või ei näe, siis vähemalt aitame kasvatada uue sõjaväe homseks — täis rahvuslikku ideoloogilist tuld" lõpetas kõneleja oma hoogsa kõne.

A. Jurs andis tervituseks sõna aupeakonsul I. Heinsoole, kes tervitas ka peakonsul E. Jaaksoni ja Soomepoiste klubi esimehe Marteni poolt. Ta ütles, et Venemaa loodab, et aeg selle vägivalla kord unustab, kuid meie eesti jonn ei tohi lasta seda uustada. Tervitused jätkusid; Balti Vet. Liit Kanadas esimees S. Jokubaitis, esindades leedu veterane; läti veteranide nimel E. Ozols. EKN-i esimehe nimel H. Teder; E. Rahvuskomitee USA-s esimees J. Simonsonilt oli kirjalik tervitus. Seedrioru Sihtasutuse poolt A. Lepson; E. Ohvitseride Kogu Kanadas esimehe asetäitja R. Vikstein ja Montreali EVÜ nimel E. Ruberg.

A. Jurs andis üle ÜEVK Teeneterist III kl. E. Rubergile ennastsalgava võitluse eest eestluse nimel. Laskevõistluse auhinnad andis üle J. Reinoja: esimene koht E. Ruberg Montreali EVÜ, teine R. Tralla (TEVÜ) ja kolmas W. Tera. Ta tänas ka abilisi E. Tiilenit ja C. Rajametsa, samuti TEVÜ, Hamiltoni ühingut ja V.Ü. Liitu annetatud väärtuslike auhindade eest.

Aktuse lõppsõnas Toronto EVÜ esimees U. Tamre tänas kõiki osavõtjaid, aktusele kaasa aitajaid, tervitajaid ning daame A. Kirsi einelaua korraldamisel, samuti Kathe Lemberit ja Ellen Lindajat aastate pikkuse abi eest suvepäevade heaks kordaminekuks. Sisukas aktus lõppetati Eesti hümniga.

Õhtune lõbus ja kirev kava algas A. Jursi lühikese sissejuhatusega, andes sõna üle R. Trallale, kes oli seltskondliku osa vilunud koostaja. Marsihelide saatel astusidki sisse koori liikmed H. Sepp, Õ. Saar, A. Tera, I. Poltov, L. Koger, S. Lepson; R. Tralla, J. Kruusel, F. Koger, B. Rätseb ja O. Raag, esitades „Sõdurid". Järgnes „Voorimehe laul" („Kosjasõidust") R. Tralla kooriga, duett H. Sepp ja A. Tera esitas „Kodu", tenor J. Kruusel „Ikka laulab". „Rindesõduri igatsus" laulis sopran A. Tera, bass R. Tralla „Sügismeeleolu" ja metsosopran H. Sepp „Kodu ja ristikhein", viimase aplaus oli eriti kiitev.

Üllatusena oli kavas Londonist pärit M. Gray värsisepana, esitades oma luuletuse „Kodumaale". R. Tralla tervitas ka kauget külalist, Floridast külas olevat Miami Eesti Seltsi esimeest Donald Koppelit ja andis samas üle ka USA Vabadusvõitlejate Liidu abiesimehe Y. Ansoni tervitused.

Lõbus kava jätkus. J. Kruusel laulis „Ma sündisin ilmale", A. Tera „Laul vanale kodule", H. Sepp „Capri saar", duett „Lapsepõlve kodu" ja lõpupalana „Minu reamees", solistiks A. Tera, kooris B. Rätsep, F. Koger, R. Tralla, O. Raag, J. Kruusel. Kauakestev aplaus ja A. Jursi tänusõnad ning E. Lindajalt igaühele roosiõis. Õhtust kava saatis ja tantsumuusika eest hoolitses alati abivalmis G. Iltal.

Õhtu jooksul toimus ka loterii K. Lemberi organiseerimisel. Võite ja õnnelikke võitjaid oli arvukalt. Loosimise korraldajaks oli H. Lember.

Lõbus koosviibimine kestis kaugelt üle kesköö. Vapramad ja kaugelt saabunud, kes ööd taredes veetsid, olid juba hommikul varakult hommikusöögil, et siis rõõmsa meele ja uute mõtetega suvepäevadelt koduteele asuda.

KODUMAA UUDISED

Kergemaks olevat muutunud Tallinna 53. keskkooli õpilaste ranitsad ja portfellid. Lapsed minevat nüüd kooli ilma vene keele, matemaatika, bioloogia jt. ainete õpikuteta. Kooli direktor seletas, et varem oli mitu kilogrammi kaaluv koolikott lastevanematele muret tekitav ja vanema astme õpilasi oli olnud võimatu sundida ranitsat kandma. Käeotsas olev koormus aga on väljakujunemata inimese lülisambale ohtlik. Nüüd on pedagoogid loonud õpikutest, mida õpilastele välja ei anta, samuti endiste õpilaste poolt hoolikalt hoitud raamatutest spetsiaalse fondi, millest jätkus teise õpikukomplekti kujundamiseks. Koolireform nägevat erilist hoolt õpilaste tervise eest.

☆

Kodumaal premeeriti möödunud aastal ilmunud raamatute paremikku. Ilukirjandusliku proosa alal sai J. Smuuli nimelise kirjanduspreemia H. Sergo romaani „Näkimadalad" eest, luule alal J. Kaplinski luulekogu „Tule tagasi helmemänd", näitekirjanduse alal T. Kalli näidend „Lõunavaheaeg", laste- ja noorsookirjanduse alal V. Masingu „Sinasõprus tammega", kirjanduskriitika alal A. Kaalepi „Maavallast ja maailmakirjandusest". Mitmeid preemiaid jagati eesti keelde ja eesti keelest tehtud tõlgete eest.

Premeeritud romaan käsitleb Eesti saarte vaba rootsi talupoegade elu XVIII sajandil ja nende võitlust Balti mõisnike vastu. Lisaks kahele premeeritud köitele on ilmumas veel kolmas osa, mis lõpeb Hiiumaa rootslaste ümberasumisega Lõuna-Venemaale keisrinna Kanariina II ukaasi alusel 1781. aastal.

☆

Eestis tähistati aasta alul „Eesti Kalatööstuse" häälekandja „Rõbak Estonii" 3000 numbri ilmumist. Juubeli puhul öeldakse, et praegu töötab kodumaal 5200 kalurit, kes toovad elanike toidulauale mereande. Ajaleht ilmub kolm korda nädalas. Miks eesti kalurite häälekandja peab olema venekeelne, sellest juubelijuttudes ei selgu.

☆

Kodumaal on murekküsimuseks, kuidas tagada põllumajandustöötajate küllaldast juurdekasvu. Seda püütakse lahendada maakoolides põllumajanduslike tööde rakendamisega alates 4. klassist, kuna 9. klassist on valida õpetamiseks rahvamajandusele kõige vajalikumad kutsealad. Arvatakse, et hästi korraldatud tööõpetus peab looma aluse teistele töökasvatusvormidele ja õpilaste suvisele tööle. 8. klassi tüdrukuile õpetati tundma lüpsimasinat. Usutakse, et õpilaste kontaktid tegeliku tööga võivad anda tulemuseks noorte maale jäämise.

AINULT 1 korter veel saadaval uues
KALEVA kondomiiniumis
1 Innismore Cresc. (Victoria Park Ave. nurgal)
II korrusel. Õhujahutus, hinna sees pliit ja külmutuskapp. Korteriomanikud kõik eestlased.
Helistage tel. 444-6405 igal ajal

Dr. Merit Marnot (Vabamäe)
hambaarst
teatab, et on alustanud patsientide vastuvõtmisega
RICHMOND DENTAL OFFICE
85 Richmond St. W. Ste. 100,
Toronto, Ont. M5H 2C9
Tel. 363-1656